

Igitur inter sanam viciatamque partem incidenda scalpello caro usque ad os est sic, ut neque contra ipsum articulum id fiat, & potius ex sana parte aliquid excidatur, quam ex aegra relinquatur. Ubi ad os ventum est, reducenda ab eo sana caro, & circa os subsecanda est, ut ea quoque parte aliquid ossis nudetur: dein id ferrula praecidendum est, quam proxime sanae carni etiam inhaerenti: ac tum frons ossis, quam ferrula exasperavit, laevanda est, supraque inducenda cutis. quae sub eiusmodi curatione laxa esse debet, ut quam maxime undique os contegat. Quo cutis indurata non fuerit, id linamentis erit contegendum, & supra id spongia ex aceto deliganda. Caetera postea sic facienda, ut in vulneribus, in quibus pus non moveri debet, praeceptum est.

LIBER OCTAVUS. 20

CAP. I.

De positu & figura Ossium totius humani corporis.

SUPEREST ea pars, quae ad ossa pertinet. Quae quo facilius accipi possit, prius positus figurasque eorum indicabo. Igitur calvaria incipit ex interiore parte concava, extrinsecus gibba, utrinque laevis, & qua cerebri membranam contegit, & qua cute, capillum gignente, conte-

I. S. M. F. P. os. l. 18. M. F. P. om. non. l. 20. F. Cornelii Celsi de Medicina liber octavus. P. Artium Aurelii Cornelii Celsi liber octavus. l. 22. M. F. P. om. ossium.

*1 Graeci *μενίσκος*, Macrob. Saturn. lib. 7. *Omentum* vocant.*

tegitur. Eaque simplex, ab occipitio & temporibus; duplex usque in verticem a fronte, est. Ossisque ejus, ab exterioribus, dura; ab interioribus, quibus inter se connectuntur, molliora sunt. Interque ea venae discurrunt, quas

5 lora sunt. Interque ea venae discurrunt, quas huius alimentum subministrare, credibile est.

Raro autem calvaria solida, sine futuris est: locis tamen aestuosius facilius invenitur.

10 & id caput firmissimum, atque a dolore tutissimum est: ex caeteris, quo futurae pauciores sunt, eo capitis valetudo commodior est. neque enim certus earum numerus est, sicut nec locus quidem. Fere

15 tamen duae, super aures, tempora a superiore capitis parte discernunt: tertia, ad latera per verticem tendens, occipitium a summo capite diducit: quarta, ab eodem

vertice per medium caput ad frontem procedit; eaque modo sub imo capillo desinit,

20 modo frontem ipsam secans inter supercilia finitur. Ex his caeterae quidem futurae in unguem committuntur: hae vero, quae

super aures transversae sunt, totis oris paulatim extenuantur; atque ita inferiora ossa

25 superioribus leniter insidunt. Crassissimum vero in capite os post aurem est; qua capillus, ut verisimile est, ob id ipsum non

gignitur. Super hos quoque musculos, qui tempora contegunt, os medium, in exterioriorem partem inclinatum, positum est. At

30 facies futuram habet maximam. quae a tempore incipiens, per medios oculos, nasque transversa pervenit ad alterum tempus.

l. 3. F. M. exterioribus partibus. l. 12. etiam legit Pauw p. 6. l. 13. M. F. P. ne. l. 17. M. F. P. aures. l. 25. affidens legit Pauw p. 12. l. 26. M. P. quia. l. 28. M. F. P. sub iis. l. ead. M. F. P. musculis. l. 29. connectunt legit Pauw p. 12. l. ead. M. F. P. connectunt.

1 Nonnunquam tamen observatur, uti variis exemplis probat Vertunianus ad Hippocr. de Vulneribus Capitis, pag. 45.

pus. A qua breves duae sub interioribus
angulis deorsum spectant. Et malae quo-
que in summa parte singulas transversas
futuras habent. A mediisque naribus, aut
superiorum dentium gingivis, per medium 5
palatum una procedit; aliaque transversa
idem palatum secat. Et futurae quidem in
plurimis hae sunt.

Foramina autem, intra caput, maxima
oculorum sunt; deinde narium; tum quae 10
in auribus habemus. Ex his, quae oculo-
rum sunt, recta simpliciaque ad cerebrum
tendunt. Narium duo foramina osse me-
dio discernuntur. siquidem haec primum
a superciliis, angulisque oculorum, osse in- 15
choantur ad tertiam fere partem: deinde
in cartilagine[m] versa, quo propius ori
descendant, eo magis caruncula quoque
molluntur. Sed ea foramina, quae a sum- 20
mis ad intimas nares simplicia sunt, ibi
rursus in bina itinera dividuntur: aliaque
ex his, ad fauces pervia, spiritum & red-
dunt & accipiunt; alia ad cerebrum ten-
dunt. In ultima parte in multa & tenuia
foramina dissipantur, per quae sensus odo- 25
ris nobis datur. In aure quoque primo re-
ctum & simplex iter procedendo flexuo-
sum fit. Quod juxta cerebrum in multa
& tenuia foramina diducitur, per quae fa-
cultas audiendi est. Juxta ea duo parvuli 30
quasi sinus sunt; superque eos finitur os,
quod transversum a genis tendens, ab in-
ferioribus ossibus sustinetur. Jugale appel-
lari potest ab eadem similitudine, a qua id
Graeci

l. 17. M. P. cartilagine. l. ead. M. F. P. versae. l.
20. M. F. P. imas. l. 28. M. F. P. quod ipsum juxta.
l. 30. M. F. P. juxtaque ea.

Graeci *ζυγῶδες* appellant. Maxilla vero est molle os, eoque una est. Cujus eadem & media, & etiam ima pars, mentum est: a quo utrinque procedit ad tempora; sola-
 5 que ea movetur. Nam malae cum toto osse, quod superiores dentes excipit, immobiles sunt. † Verum ipsius maxillae partes extremae quasi bicornes sunt. Alter processus, intra latior, vertice ipso tenuatur,
 10 longiusque procedens sub osse jugali subit, & super id temporum musculis illigatur. Alter brevior & rotundior, & in eo sinu, qui juxta foramina auris est, cardinis modo fit; ibique huc & illuc se inclinans maxillae
 15 facultatem motus praestat.

Duriores osse dentes sunt: quorum pars maxillae, pars superiori ossi malarum haeret. Ex his quaterni primi, quia secant, *τετράγωνοι* a Graecis nominantur. Hi deinde
 20 quatuor caninis dentibus ex omni parte cinguntur. Ultra quos utrinque fere 1 maxillares quini sunt, praeterquam in iis, in quibus genuini, qui sero gigni solent, non increverunt. Ex his primores singulis radicibus, maxillares utique binis, quidam
 25 etiam ternis, quaternisve nituntur. Fereque longior radix brevior dentem edit; rectique dentis recta etiam radix, curvi flexa est. Ex ea radice in pueris novus
 30 dens subit, qui multo saepius priorem expellit; interdum tamen supra infrave eum se ostendit.

Caput autem spina excipit. Ea constat ex vertebra quatuor & viginti. Septem in cer-

l. 6. M. F. P. exigit. Alii facilitatem. Male. Pauw p. 23. l. 19. M. F. ternici. l. 22. M. F. P. quaterni. l. 23. M. F. tres ultimi. P. ultimi. l. ead. jam genuini. Pauw. p. 26. l. 24. M. F. P. priores. l. 29. M. F. P. exque ea.

† Militares i. e. molares vocat Soranus Ephesius, Ifag. C. 17.

cervice sunt, duodecim ad costas, reliquae quinque sunt proximae costis. Hae teretes brevlesque, ab utroque latere, processus duos exigunt: mediae perforatae, qua spinae medulla cerebro commissa descendit. latera quoque inter duos processus tenuibus cavis pervia, per quae a membrana cerebri filiales membranulae deducuntur. Omnesque vertebrae (exceptis tribus summis) a superiore parte in ipsis processibus parum defidentes sinus habent: ab inferiore alios deorsum versus processus exigunt. Summa igitur protinus caput sustinet, per duos sinus receptis exiguis ejus processibus. Quo fit, ut caput deorsum parvis tuberibus asperetur. Secunda superioris parti inferiori inseritur. Quod ad circuitum pertinet, pars summa angustiore orbe finitur. itaque superior secundae circumdata in latera quoque caput moveri finit. Tertia eodem modo secundam excipit. Ex quo facilis cervici mobilitas est. Ac, ne sustinere quidem caput possit, nisi utrinque recti valentesque nervi collum continerent, quos *καρπας* Graeci appellant. siquidem horum inter omnes flexus alter semper intentus ultra prolabi superiora non patitur. Jamque vertebra tertia tubercula, quae inferiori inserantur, excipit. Caeterae processibus deorsum spectantibus in inferiores insinuantur, ac per sinus, quos utrinque habent, superiores accipiunt, multisque nervis & multa cartilagine continentur. Ac sic, uno flexu modico in primum dato,

l. 4. exserunt legit Pauw p. 32. l. 5. ea legit Pauw p. 32. l. ead. M. F. P. circa. l. 6. M. F. P. per. l. 7. M. F. P. perviae. l. 11. M. F. defidentis. l. 15. M. F. P. caput sursum deorsum. l. ead. M. F. P. versus. Pauw p. 64. legit versus. l. 16. M. F. P. superiori. Ita quoque Pauw p. 64. l. ead. M. F. P. inferiore. Pauw p. 64. legit inferioris. l. 17. M. P. om. inseritur. l. 19. M. F. P. summae. l. 29. M. F. P. exigit. l. 34. M. P. promptum.

dato, caeteris negociis homo & rectus infitit, & alioqui ad necessaria opera curvatur.

Infra cervicem vero summa costa contra humeros sita est. Inde septem inferiores usque ad imum pectus perveniunt: haeque, primis partibus rotundae & leniter quasi capitulatae, vertebrarum tranversis processibus, ibi quoque paululum sinuatis, inhaerent: inde latefcunt, & in exteriorem partem recurvatae paulatim in cartilaginem degenerant; eaque parte rursus in interiora leniter flexae committuntur cum osse pectoris. Quod valens ac durum a faucibus incipit, ab utroque latere lunatum, & a praecordiis, jam ipsum quoque cartilagine mollium, terminatur. Sub costis vero superioribus quinque (quas *ὀστῆς* Graeci nominant) breves tenuioresque, atque ipsae quoque paulatim in cartilaginem versae, extremis abdominis partibus inhaerescunt; imaque ex his, majore jam parte nihil, nisi cartilago est.

Rursus, a cervice duo lata ossa utrinque ad scapulas tendunt: nostri \dagger scutula operta; *ὀμοπλάτας* Graeci nominant. Ea in summis verticibus sinuata, ab his triangula, paulatimque latefcunt ad spinam tendunt; & quo latiora quaque parte sunt, hoc hebetiora. Atque ipsa quoque, in imo cartilaginosa, posteriore parte velut innatant; quoniam, nisi in summo, nulli ossi inhaerescunt. Ibi vero validis musculis nervisque constricta sunt.

At a summa costa paulo interius, quam

*l. 2. M. F. P. aliquid. l. 4. M. F. P. undecim. l. 8. M. F. P. paulum. l. ead. M. F. P. insinuatis. l. 9. M. F. P. patefcunt. l. 13. M. F. P. l. 16. M. F. P. prioribus. l. 17. M. F. P. *ὀσῆς*. l. 24. M. F. P. scapula. l. 29. M. ac.*

quam ubi ea media est, os excrescit, ibi quidem tenuè, procedens vero, quo propius lato scapularum offi fit, eo plenius latiusque est, paululum in interiora curvatum. quod protinus altera verticis parte 5 modice intumescens, sustinet jugulum. Id ipsum recurvum ac inter durissima ossa numerandum, altero capite in eo, quod posui, altero in exiguo sinu pectoralis offis infidit, paululumque motu brachii movetur, & cum 10 lato osse scapularum, infra caput ejus, nervis & cartilagine connectitur.

Hinc humerus incipit, extremis utrinque capitibus tumidus, mollis, sine medulla, cartilaginofus: medius teres, durus, medullosus: leniter cavus, in priorem & interiorem; gibbus, in posteriorem & exteriorem partem. Prior autem pars est, quae a pectore est: posterior, quae ab scapulis: interior, quae ad latus tendit; exterior, quae ab eo recedit. 20 quod ad omnes articulos pertinere, in ulterioribus patebit. † Superius autem humeri caput rotundius quam caetera ossa, de quibus adhuc dixi, † verticillati scapularum offi inseritur, ac majore parte extra id situm 25 nervis deligatur. At inferius duos processus habet: inter quos, quod medium est, magis etiam extremis partibus sinuatur.

Quae res sedem brachio praestat. quod constat ex ossibus duobus. Radius, quem 30 *κρηίδα* Graeci appellant, superior breviorque, & primo tenuior, rotundo & leniter cavo capite exiguum humeri tuberculum recipit. quod ibi nervis & cartilagine continet.

l. 4. M. F. P. & paulatim in exteriora. l. 5. M. F. P. propius. l. 7. M. F. P. id autem ipsum. l. ead. ac neque inter. l. 10. M. F. P. paulum. l. 12. M. F. P. cartilagini. l. 16. M. F. P. & in priorem & in exteriorem. l. 17. M. F. om. in posteriorem & l. 24. M. F. P. verticillatis. l. ead. M. F. P. ossibus. l. 25. M. F. P. extranfitu. l. 34. M. F. P. atque.

tinetur. Cubitus inferior longiorque, & primo plenior, in summo capite duobus quasi verticibus extantibus in sinum humeri, quem inter duos processus ejus esse
 5 proposui, se inferit. † Primo vero duo, radii & brachii, ossa juncta paulatim dirimuntur, rursusque ad manum coeunt, modo crassitudinis mutato. Siquidem ibi radius plenior, cubitus admodum tenuis est. Dein ra-
 10 dius, in caput cartilagosum confurgens, in cervicem ejus insinuatur. Cubitus rotundus in extremo, parte altera paululum procedit. Ac, ne saepius dicendum sit, illud ignorari non oportet, plurima ossa in cartilaginam desinere, nullum articulura non sic finiri. Neque enim aut moveri posset, nisi laevi inniteretur; aut cum carne nervisque conjungi, nisi ea media quaedam materia committeret.

20 In manu vero prima palmae pars ex multis minutisque ossibus constat, quorum numerus incertus est. Sed oblonga omnia, & triangula, structura quadam inter se connectuntur, cum invicem superior alterius
 25 planities sit: eoque fit ex his unius ossis paululum in interiora concavi species. Verum ex manu duo exigui processus in sinum radii conjiciuntur. Tum ex altera parte quinque ossa recta, ad digitos tendentia,
 30 palmam explent. A quibus ipsi digiti oriuntur: qui ex ossibus ternis constant. omniumque eadem ratio est. Interius os in vertice sinuatur, recipitque exterioris exiguum tuberculum, nervique ea continent: A quibus

l. 5. M. F. P. duobus. l. ead. M. F. P. radiis. l. 6. M. F. P. om. & l. 11. M. F. P. verticem. l. 12. M. F. paulum. l. 25. M. F. P. alterius angulus: planities. l. 26. M. F. P. paulum. l. 27. M. P. sinu. l. 32. M. F. P. verticem.

bus orti unguis indurefcunt. Ideoque non offi, fed carni magis radicibus fuis inhaerent. At superiores quidem partes fic ordinatae funt.

Ima vero spina in coxarum offe definit; quod tranfverfum longeque valentiffimum, 5 vulvam, veficam, rectum inteflinum tuetur. Idque ab exteriore parte gibbum; ad spinam, refupinatum; a lateribus, id eft, in ipsis coxis, finus rotundos habet. A quibus oritur os, quod peftinem vocant; idque, super in- 10 teflina sub pube tranfverfum, ventrem firmat: rectius in viris, recurvatum magis in exteriora in feminis, ne partum prohibeat.

Inde femina oriuntur. Quorum capita rotundiora etiam, quam humerorum funt; 15 cum illa ex caeteris rotundiffima fint. Infra vero duos processus a priore & a posteriore parte habent. Dein dura, & medullofa, & ab exteriore parte gibba, rursus ab inferioribus quoque capitibus intumefcunt: su- 20 periora in finus coxae, ficut humeri in ea offa, quae fcapularum funt, conjiciuntur; tum infra introrfus leviter tendunt, quo aequalius superiora membra fufineant. At- 25 que in eo inferiora quoque capita media finuantur, quo facilius excipi a cruribus poffint. Quae commiffura offe parvo, molli, cartilaginofa tegitur. patellam vocant. Haec super innatans, nec ulli offi inhaerens, fed carne & nervis deligata, pauloque magis ad 30 flexus juncturam tuetur.

Ipfum autem crus eft ex offibus duobus.

Etc.

I. 3. M. F. P. Ac. l. 1. M. F. P. defidit. l. 14. M. F. P. format. l. 19. M. F. gibba habent. l. 23. M. F. P. leniter. l. ead. M. F. leniter intendunt. l. 31. M. om. os tendens.

Etenim per omnia femur humero, crus vero brachio simile est: adeo ut habitus quoque & decor alterius ex altero cognoscatur. quod ab ossibus incipiens, etiam in carne respondet. Verum alterum os ab exteriori parte surae positum est: quod ipsum quoque sura recte nominatur. Id brevius, supraque tenuius, ad ipsos talos intumescit. Alterum a priori parte positum, cui tibiae nomen est, longius & in superiore parte plenius, solum cum femoris inferiore capite committitur; sicut cum humero cubitus. Atque ea quoque ossa, infra supraque conjuncta, media, ut in brachio dehiscunt.

Excipitur autem crus infra osse ex transverso talorum; idque ipsum super os calcis situm est. quod quadam parte sinuatur, quadam excessus habet, & procedentia ex talo recipit, ut in sinum ejus inseritur. Idque sine medulla durum, magisque in posteriorem partem projectum, teretem ibi figuram repraesentat. Caetera ossa pedis ad eorum, quae in manu sunt, similitudinem instructa sunt. Plantae palmis, digiti digitis, ungues unguibus respondent.

C A P. II.

Ossa vitiata & corrupta quibus signis cognoscantur, & qua ratione curentur.

OMNE autem os, ubi injuria accessit, aut vitiatur, aut finditur, aut frangitur, aut foratur, aut colliditur, aut de loco movetur. Id, quod vitiatum est, pri-

l. 6. M. F. P. supra. l. 7. M. F. P. supra. l. 19. M. F. P. & l. 24. M. F. palmae. l. 33. M. F. P. om. de.

primo fere pingue fit, deinde vel ¹ nigrum,
 vel cariosum. quae, supernatis gravibus ul-
 ceribus aut fistulis, hisque vel longa vetu-
 state, vel etiam cancro occupatis, eveniunt.
 Oportet autem ante omnia os nudare, ul- 5
 cere exciso, & si latius est ejus vitium, quam
 ulcus fuit, carnem subsecare, donec undi-
 que os integrum patefiat: tum id, quod pin-
 gue est, semel iterumve satis est admoto
 ferramento adurere, ut ex eo squama fece- 10
 dat; aut radere, donec jam aliquid cruoris
 ostendatur, quae integri ossis nota est. nam
 necesse est aridum sit id, quod vitiatum est.
 Idem in cartilagine quoque laesa faciendum
 est. siquidem ea quoque scalpello radenda 15
 est, donec integrum id sit, quod relinqui-
 tur. Deinde, sive os sive cartilago rasa est,
 nitro bene trito respergendum est. Neque
 alia facienda sunt, ubi caries, nigritiesve
 in summo osse est. siquidem id vel paulo diu- 20
 tius eodem ferramento adurendum, vel ra-
 dendum est. qui radit haec, audacter im-
 primere ferramentum debet, ut & agat ali-
 quid, & maturius desinat. Finis est, cum
 vel ad album os, vel ad solidum ventum 25
 est. Albo finiri ex nigrities vitium, solidi-
 tate quadam ex carie, manifestum est. Ac-
 cedere etiam cruoris aliquid integro, supra
 dictum est. Si quando autem altius descen-
 derit utrumlibet, dubium est. 30
 In carie quidem expedita cognitio est,
 si specillum tenue in foramina demittitur;
 quod magis minusve intrando, vel in sum-
 mo cariem esse, vel altius descendisse, testatur,
 Colligi

*l. 8. M. F. P. passat. l. 10. M. F. P. flatu. l. 11.
 M. F. P. aut evadere. l. 12. M. P. integrioris. l. 16.
 M. F. P. relinquatur. l. 32. M. F. P. om. fi. l. cad.
 M. F. P. foramen.*

1 Aph. VII. 2.

Colligi idem potest etiam ex dolore, & ex febre, quae ubi mediocria sunt, illa alte descendisse non potest. Manifestior tamen adacta terebra fit. nam finis vitii est, ubi scobis nigra esse desinit. Igitur, si caries alte descendit, per terebram urgenda cr:bris foraminibus est, quae altitudine vitium aequent: tum in ea foramina demittenda candentia ferramenta sunt, donec siccum os ex toto fiat. simul enim & post haec solvetur ab inferiore osse, quodcumque vitiatum est; & is sinus carne replebitur; & humor aut nullus postea feretur, aut mediocris.

15 Sin autem nigrities est, aut si caries ad alteram quoque partem ossis transit, oportet excidi. Idem quoque in carie, ad alteram partem ossis penetrante, fieri potest. Sed quod totum vitiatum, totum eximendum est. Si inferior pars integra est, eatenus, quod corruptum est, excidi debet. Item siue capitis, siue pectoris os, siue costa cariota est, inutilis utio, sed excidendi necessitas est. Neque audiendi sunt, qui osse nudato, diem tertium expectant, ut tunc excidant. ante inflammationem enim tutius omnia tractantur. Itaque, quantum fieri potest, eodem momento & cutis incidenda est, & os detegendum, & omni vitio liberandum est. Longeque perniciosissimum est, quod in osse pectoris est: quia vix, etiamsi recte cessit curatio, veram sanitatem reddit.

CAP.

l. 1. M. F. P. nigrities colligi quidem. l. 9. M. F. P. donec inde siccum. l. 10. M. F. P. post haec & resolvetur. l. 17. M. F. P. excidi. Atque idem. l. 23. M. F. P. vitio est &.

CAP. III.

Quomodo os excidatur; & de Modiolo, & Terebra, ferramenti ad id paratis.

EXCIDITUR vero os duobus modis. Si parvulum est, quod laesum est, ¹ modiolus, quem *χοιρίδιον* Graeci vocant: si spatiosius, terebris. Utriusque rationem proponam. Modiolus ferramentum concavum, teres, est, imis oris ferratum: per quod medium clavus, ipse quoque interiore orbe cinctus demittitur. Terebrarum autem duo genera sunt: alterum simile ei, quo fabri utuntur: alterum capituli longioris, quod ab acuto mucrone incipit, deinde subito latius fit; atque iterum ab alio principio paulo minus quam aequaliter sursum procedit.

Si vitium in angusto est, quod comprehendere modiolus possit, ille potius aptatur. At, si caries subest, medius clavus in foramen demittitur. Si nigrities, angulo scalpri sinus exiguus sit, qui clavum recipiat, ut, eo insidente, circumactus modiolus delabi non possit: deinde his habena quasi terebra, convertitur. Estque quidam premendi modus, ut & foretur, & circumagatur: quia, si leviter imprimitur, parum proficit; si graviter, non movetur. Neque alienum est, instillare paululum rosae, vel lactis, quo magis lubrico circumagatur. quod ipsum tamen, si copiosius est, aciem ferramenti hebetat. At, ubi jam iter modiolis impressum est, medius clavus educitur, & ille per

l. 6. M. spatiosus. P. spatiosum. l. 9. M. F. P. ferratum. l. 20. M. F. P. & l. 22. M. P. fit. l. 24. quid in premendi modo, Pauw, p. 85. l. 28. M. F. P. paulum. l. 31. M. F. inter. l. 32. M. F. P. pressum.

¹ Vide Francisc. Verunian. Comment. in Hippocr. Lib. de cap. vulner. p. 89. 90. H. F. ab Aquapend. Oper. Chirurg. P. 1. c. 2.

per se agitur. deinde, cum sanitas inferioris partis scobe cognita est, modiolus remove-
tur.

- At, si latius vitium est, quam ut illo com-
5 prehendatur, terebra res agenda est. Ea for-
ramen fit in ipso sine vitiosi ossis atque in-
tegrum: deinde alterum non ita longe, ter-
tiumque, donec tactus is locus, qui exci-
dendus est, his cavis cinctus sit. atque ibi
10 quoque, quatenus terebra agenda sit, sco-
bis significat. Tum excisorius scalper ab al-
tero foramine ad alterum malleolo adactus
id, quod inter utrumque medium est, ex-
cidit; ac sic ambitus similis ei fit, qui in an-
15 gustiorem orbem modiolo imprimitur. U-
tro modo vero id circumductum est, idem
excisorius scalper, & in osse corrupto pla-
nus, summam quamque testam laeuet, do-
nec integrum os relinquatur
20 Vix unquam nigrities integrum, caries
per totum os perrumpit, maximeque ubi
vitiata calvaria est. Id quoque vitii specillo
significatur, quod depressum in id fora-
men, quod infra solidam sedem habet, &
25 renitens aliquid invenit, & madens exit. Si
pervium invenit, altius descendens inter os
& membranam, nihil oppositum invenit,
educiturque siccum: non quo non subsit
aliqua vitiosa sanies; sed quoniam ibi, ut
30 in latiore sede, diffusa sit.
Sive autem nigrities, quam terebra dete-
xit, sive caries, quam specillum ostendit, os
transit, modioli quidem usus fere superva-
cuus est; quia latius pateat necesse est, quod
tam

*l. 4. leg. Ac sic, Pauw, p. 87. l. 8. M. P. totus.
l. 11. M. F. P. tunc. l. 18. M. F. laesit. P. laedit.
At. laevigat, leviget, Pauw, p. 87. l. 22. M. F. P.
signi. l. 23. M. F. P. qui. l. cad. M. F. P. depressus.
l. 25. M. F. P. & ab id renitens. l. 28. M. F. P. sic-
cus.*

tam alte processit. Terebra vero ea, quam secundo loco posui, utendum; eaque, ne nimis incalescat, subinde in aquam frigidam demittenda est. Sed tum majore cura agendum est; cum jam aut simplex os dimidium perforatum est; aut in duplici superius illud spatium ipsum; hoc sanguis significat. Ergo tum lentius ducenda habena, suspendendaque magis sinistra manus est, & facpius attollenda, & foraminis altitudo consideranda, ut, quodocunque os perumpitur, ¹ sentiamus, neque periclitemur, ne mucrone cerebri membrana laedatur: ex quo graves inflammationes, cum periculo mortis ² oriuntur.

Factis foraminibus, eodem modo media septa, sed multo circumspicius, excidenda sunt; ne forte angulus scalpri eandem membranam violet; donec fiat aditus, per quem membranae custos immittatur. *μνησφόρα* Graeci vocant. lamina autem aenea est, firma, paululum resima, ab exteriori parte laevis. Quae demissa sic, ut exterior pars ejus cerebro propior sit, subinde ei subjicitur, quod scalpro discutiendum est: ac, si excipit ejus angulum, ultra transire non patitur: eoque & audacius, & tutius, scalprum malleolo subinde medicus ferit, donec excisum undique os, eadem lamina levetur, tollique sine ulla noxa cerebri possit. Ubi totum os ejectum est, circumradendae laevandaeque sunt orae, & si quid scobis membranae infedit, colligendum. Ubi; superiori parte sublata, inferior relicta est, non

l. 1. M. F. P. jam. l. 17. M. F. P. facpe. l. 20. M. F. μνησφόρα. l. 21. M. P. om. autem. l. 22. M. F. P. paulum. l. 23. M. F. P. est. l. 30. M. P. potest. l. 32. M. F. P. quis.

¹ Periclitemur, hoc est, probemus, Vertunian. p. 92. ² Aph. VI. 13.

non orae tantum, sed os quoque totum laevandum est, ut sine noxa postea cutis increfcat, quae aspero ossi innascens protinus non sanitatem, sed novos dolores movet.

5 Parefacto cerebro, qua ratione agendum sit, dicam, cum ad fracta ossa pervenero. Si basis aliqua servata est, superimponenda sunt medicamenta non pingua, quae recentibus vulneribus accommodantur; su-
10 praque imponenda lana succida, oleo atque aceto madens. Ubi tempus processit, ab ipso osse caro increfcit, eaque factum manus finum complet. Si quod etiam os adustum est, a parte sana recedit; subitque inter in-
15 tegram atque emortuam partem caruncula, quae, quod abscessit, expellat. eaque ferre, quia testa tenuis & angusta est, *λεπίς*, id est, est, squama, a Graecis nominatur.

Potest etiam evenire, ut ex ictu neque fin-
20 datur os, neque perfringatur; sed summum tantum collidatur, exaspereturque. Quod ubi incidit, radi & laevari satis est. Haec quamvis maxime fiunt in capite, tamen caeteris quoque ossibus communia sunt; ut
25 ubicunque idem incidet, eodem remedio sit utendum. At, cum ea fracta, fissa, forata, collisa sunt, quasdam proprias in singulis generibus, quasdam communes in pluribus curationes requirunt. De quibus protinus dicam, initio ab eadem calvaria accepto.

C A P.

*l. 1. M. F. P. ora. l. 3. M. F. offe. l. 6. F. vene-
ro. l. 12. M. F. P. ore. l. 18. M. F. P. squama, id est,
λεπίς. l. 21. M. F. P. tamen. l. 27. M. F. P. fins.*

K k

De Calvaria fracta. 1

IGITUR, ubi calvaria percussa, protinus
 requirendum est, 2 num bilem is homo
 vomuerit; num 3 oculi ejus obcaecati sint; 5
 num obmutuerit; num per nares auresve san-
 guis ei effluerit; num conciderit; num sine
 sensu quasi dormiens jacuerit. Haec enim non
 nisi osse fracto eveniunt. Atque, ubi incide-
 runt, scire licet, necessariam, sed difficilem 10
 curationem esse. Si vero etiam torpor 4 acces-
 sit; si mens non constat, si nervorum vel re-
 solutio vel distentio secuta est; verisimile est,
 etiam cerebri membranam esse violatam: eo-
 que in angusto magis spes est. At, si nihil 15
 horum secutum est, & jam potest dubitari,
 an os fractum sit; & protinus considerandum
 est, lapide, an ligno, an ferro, an alio te-
 lo percussum sit, & hoc ipso laevi an aspero,
 mediocri an vastiore, vehementer an leviter. 20
 quia quo mitior ictus fuit, eo facilius os ei
 restitisse credibile est. Sed nihil tamen melius
 est, quam certiore id nota explorare. Ergo,
 qua plaga est, demitti specillum oportet, ne-
 que nimis tenue, neque acutum; ne, cum in 25
 quosdam naturales sinus inciderit, opinionem
 fracti ossis frustra faciat: neque nimis plenum;
 ne parvulae rimulae fallant. Ubi specillum ad
 os venit, si nihil nisi laeve & lubricum occur-
 rit, integrum id videri potest: si quid asperi 30
 est, utique qua futurae non sint, fractum os
 esse testatur.

A fu-

1. 2. M. F. P. *De calvariae fractae curatione.* l. 3. omnes
 edit. *peritosa.* l. 3. M. F. P. *ea.* l. 5. F. *vomerit.* l. 16. M.
 F. P. *om. & jam.* l. 19. M. F. *leni.* l. 20. F. M. *leniter.*
 l. 30. M. P. *om. ff.* l. *ead.* M. F. P. *lene.*

1 Aeginet. VI. 90. 2 Plura, quae Recentiores adji-
 ciunt, signa enumerat Vertunianus in Comm. ad Hipp.
 Lib. de Cap. vulnerib. p. 68, 69. 3 Male, potius, *si*
oculi obtenebrarint, ex Hippocrate. Vertunian. *ibid.* p.
 68. 4 Gracis *καρπ*. Idem pag. 71.

A futuris se deceptum esse, ¹ Hippocrates memoriae tradidit, more scilicet magnorum virorum, & fiduciam magnarum rerum habentium. Nam \dagger levia ingenia, quia nihil habent, nihil sibi detrahunt. Magno ingenio, multaque nihilominus habituro, convenit etiam simplex veri erroris confessio; praecipueque in eo ministerio, quod utilitatis causa posteris traditur; ne qui decipiantur eadem ratione, qua quis ante deceptus est. Sed haec quidem, alioquin memoria magni professoris, uti interponeremus, effecit.

Potest autem futura eo nomine fallere, quia aequae aspera est; ut aliquis hanc esse, etiamsi rima est, existimet eo loco, quo subesse hanc verisimile est. Ergo eo nomine decipi non oportet: sed os deoperire tutissimum est. Nam neque utique certa sedes, ut supra posui, futurarum est: & potest idem & naturaliter commissum & ictu fissum esse, juxta-
 20 valiter commissum & ictu fissum habere. Quin aliquando etiam, ubi ictus fuit vehementior, quamvis specillo nihil invenitur, tamen aperire commodius est. At, si ne tum quidem rima manifesta est, inducendum super os atramentum scriptorium est, deinde scalpro id deradendum, nigritiem enim continet si quid fissum est.

² Solet etiam evenire, ut altera parte fuerit ictus, & os altera fiderit. Itaque, si graviter aliquis percussus est, si mala indicia subsecuta sunt, neque ea parte, qua cutis discissa est, rima reperitur; non incommodum

1. 2. M. F. P. prodidit. l. 11. F. alioqui. l. 15. F. quae. M. quaeque. l. 18. M. F. P. aperire. l. 23. M. F. P. aliquid. l. ead. M. F. P. fueris. l. 26. M. P. detrahendum. l. 27. P. fissum. l. 33. M. F. P. discussa.

¹ Quintil. Institut. Orator. III. 6. ad quem locum plura dabimus exempla. ² Hic quintus fracturatum cranii modus *ἀπὸ ριμῆς* dictus describitur, de quo vide Verunian. in Comment. in Hippocr. de Cap. vult. aer. pag. 63. & seq.

dum est, parte altera considerare, num quis locus mollior sit, & tumeat; eumque aperire: siquidem ibi fissum os reperietur. Nec tamen magno negotio cutis sanescit, etiamsi frustra secta est. Os ¹ fractum nisi succursum ⁵ est, gravibus ² inflammationibus afficit, difficiliusque postea tractatur.

Raro, sed aliquando tamen, evenit, ut os quidem totum integrum maneat, intus vero ex ictu vena aliqua in cerebri membrana rup- ¹⁰ ta aliquid sanguinis mittat; isque ibi concretus magnos dolores moveat, & oculos quibusdam obcaecet. Sed fere contra id dolor est, & eo loco cute incisa, pallidum os reperitur, ideoque id quoque os excidendum ¹⁵ est. Quaecumque autem de causa curatio haec necessaria est, si nondum fatis cutis patefacta est, latius aperienda est, donec, quicquid laesum est, in conspectu sit. In quo ipso videndum est, ne quid ex ipsa membranula, ²⁰ quae sub cute calvariam cingit, super os relinquantur: siquidem haec scalpro terebrisve lacerata vehementes febres cum inflammationibus excitat. Itaque eam commodius est ex toto ab osse deduci. Plagam, si ex vulne- ²⁵ re est, talem necesse est habeamus, qualem acceperimus. Si manu facienda est, ea fere commodissima est, quae duabus transversis ^{489.} lineis literae x figuram accipit, ut deinde a singulis procedentibus angulis cutis subsece- ³⁰ tur.

Inter quae, si sanguis fertur, spongia subinde

l. 4. M. F. P. in frustra desecta. Ita quoque legendum centet Scaliger apud Vertunian. in Comment. in Hipp. de Cap. Vulner. p. 63. *l. 12. lege oculosque pus obcaecet.* Scaliger apud Vertunian. p. 64. *l. 14. M. F. P. om.* & *l. ead. M. F. P. quibus. l. 30. edit. lingulis, aliae, ligulis. l. ead. M. F. P. subsequatur.* Ita etiam Scaliger apud Vertunian. p. 90.

¹ Aph. VII. 14; 24. ² Aeginct. VI. 90.

inde in aceto tincta cohibendus est, occupandusque objectis linamentis, & caput altius excitandum. Neque id vitium ullum metum, nisi inter musculos, qui tempora continent, adfert: sed ibi quoque nihil tutius fit.

In omni vero fisso fractove osse, protinus antiquiores medici ad ferramenta veniebant, quibus id exciderent. Sed multo melius est, ante emplastra experiri, quae calvariae causa componuntur. eorumque aliquod oportet ex aceto mollitum per se super fissum fractumve os imponere: deinde super id, aliquanto latius quam vulnus est, eodem medicamento illitum linteolum, & praeterea succidam lanam aceto tinctam: tunc vulnus deligare, & quotidie resolvere; similiterque curare usque ad diem quintum. A sexto die etiam vapore aquae calidae per spongiam fovere: caeteraque eadem facere. Quod si caruncula inerefcere coeperit, & febricula aut soluta fuerit, aut levior, & cupiditas cibi reverterit, facisque somni accedat, in eodem medicamento erit perseverandum. Procedente deinde tempore emolliendum id emplastrum, adjecto cerato ex rosa facto; quo facilius carnem producat. nam per se reprimendi vim habet. Hac ratione saepe rimae callo quodam implentur; estque ea ossis velut cicatrix. & latius fracta ossa, si qua inter se non cohaerebunt, eodem callo glutinantur. estque id aliquanto melius velamentum cerebro, quam caro, quae exciso osse increfcit. Si vero sub prima curatione febris intenditur, brevesque somni, & iidem per fom-

l. 10. M. P. aliquid. l. 19. M. F. P. cetera ex. l. 21. M. F. P. erit. l. ead. F. lenior. l. 22. M. F. P. accedet. l. 30. M. F. P. cohaerebant. l. 31. M. P. om. id.

x Ita Seneca, *excitare aedificium. Flor. L. 1. excitare urbem.*

somnia tumultuosi sunt, ulcus madet, neque alitur, & in cervicibus glandulae oriuntur, magni dolores sunt, cibi que super haec fastidium increfcit; tum demum ad manum scalprumque veniendum est.

Duo vero sub icu calvariae pericula sunt; ne vel findatur vel medium defidat. Si fissum est, possunt orae esse compressae; vel quia altera super alteram excessit; vel etiam, quia vehementer rursus se commiserunt. Ex quo evenit, ut humor ad membranam quidem descendat, exitum vero non habeat; ac sic eam irriter, & graves inflammationes moveat.

At ubi medium os defedit, eandem cerebri membranam urget: interdum etiam ex fractura quibusdam velut aculeis pungentibus. His ita succurrendum est, ut tamen quam minimum ex osse dematur. Ergo, si ora alteri infedit, satis est id, quod eminet, plano scalpro excidere. Quo sublato, si rima hiat aliquantum, curationi satis est. At, si orae inter se comprimuntur, a latere ejus, interposito digiti spatio, terebra foramen faciendum est: ab eoque scalper duabus lineis ad rimam agendus, ad similitudinem literae Λ ; sic, ut vertex ejus a foramine, basis ad rimam sit.

Quod si rima longius patet, ab altero foramine rursus similis sinus fieri debet: & ita nihil latere sub eo osse confractum potest, abundeque exitus datur intus laedentibus. Ne si fractum quidem os defedit, totum excidi necesse est: sed, si ve totum

l. 13. M. F. P. ff. l. 15. M. F. P. om. at. l. 22. M. F. P. jam. l. ead. M. F. P. quantum. l. 27. M. F. P. C. l. 28. M. F. P. it. l. 31. M. F. P. latens in. l. ead. M. F. P. concavum. l. 32. M. E. P. est. l. ead. alii latentibus.

¹ i. e. coalescit. Scaligerana prima, pag. 7. ² H. F. ab Aquapend. Oper. Chirurg. Part. 1. C. 2.

tum perfractum est, & ab alio ex toto recessit, sive circumpositae calvariae inhaeret exigua parte, ab eo, quod naturaliter se habet, scalpro dividendum est. Deinde in eo, quod defedit, juxta rimam, quam fecimus, foramina facienda sunt, si in angusto noxa est, duo, si latius patet, tria; septaque eorum excidenda: & tum scalper utrinque ad rimam agendus sic, ut lunatum sinum faciat, imaque pars ejus intus ad fracturam, cornua ad os integrum spectent. Deinde, si qua labant, & ex facili removeri possunt, forcipe ad id facto colligenda sunt, maximeque ea, quae acuta membranam infestant. Si id ex facili fieri non potest, subjicienda lamina est, quam custodem ejus membranae esse, proposui: & super eam, quicquid spinosum est, & intus eminent, excidendum est. eadem lamina, quicquid deorsum infedit, attollendum. Hoc genus curationis efficit, ut, qua parte fracta ossa tamen inhaerent, solidentur: qua parte abrupta sunt, sine ullo tormento sub medicamentis tempore excidant, spaciumque inter haec fatis illis magnum ad extrahendam saniem relinquatur, plusque in osse propugnaculi cerebrum habeat, quam habiturum fuit, eo exciso.

His factis, ea membrana acri aceto respersenda est; ut, sive aliquid sanguinis ex ea profluit, cohibeatur, sive intus concretus cruor remanet, discutatur: tum idem medicamentum eodem modo, qui supra positus est, mollitum, ipsi membranae imponen-

l. 6. M. F. P. addenda. l. 12. M. F. P. labent. Alii laedunt. l. 13. M. F. P. forcice. l. ead. M. F. P. facta. l. 23. M. P. medicamenti. l. 25. M. P. illi.

ponendum est: caeteraque eodem modo
facienda sunt, quae ad linteolum illitum,
& lanam fuccidam pertinent: collocandusque
is loco intepido: & curandum quotidie vul-
nus; bis etiam, aestate.

5
Quod si membrana per inflammationem
intumuerit, infundenda erit rosa tepida. Si
usque eo tumebit, ut super ossa quoque
emineat, coërcet eam bene trita lenticu-
la, vel folia vitis contrita, & cum recenti 10
vel butyro, vel adipe anserino mixta: cer-
vixque molliri debebit liquido cerato, ex
irino facto. At, si parum pura membrana
videbitur, par modus ejus emplastri &
mellis miscendus erit; idque superinfun- 15
dendum; ejusque continendi causa unum
aut alterum linamentum injiciendum, &
super linteolo, cui emplastrum illitum sit,
contegendum. Ubi satis pura membrana est,
eadem ratione adjiciendum emplastro ceratum, 20
ut carnem producat.

Quod ad abstinentiam vero, & primos
ulterioresque cibos potionesque pertinet,
eadem, quae in vulneribus praecepti, servan-
da sunt: eo magis, quo periculosius haec 25
pars afficitur. Quinetiam, cum jam non
solum sustineri, sed aliis cibis quoque oport-
tebit, tamen erunt vitanda, quaecunque
mandenda sunt: item fumus, & quicquid
excitat sternutamentum. Spem vero cer- 30
tam faciunt, membrana mobilis ac sui co-
loris, caro increfscens rubicunda, facilis
motus maxillae atque cervicis. Mala signa
sunt, membrana immobilis, nigra, vel livi-
da,

*l. 12. Alii illiniri. l. 19. M. F. P. plus. l. 27. F. his. M. P. bis. l. ead. M. F. P. & Pantin. edit. adpa-
rebunt. l. 31. Alii mollis.*

da, vel aliter coloris corrupti, dementia,
acris vomitus, nervorum vel resolutio vel
distentio, caro livida, maxillarum rigor,
atque cervicis. Caetera, quae ad somnum,
5 cibi desiderium; febrem, puris colorem
attinent, eadem, quae in caeteris vulneribus,
vel salutaria, vel mortifera sunt.

Ubi bene res cedit, incipit ab ipsa mem-
brana; vel, si os eo loco duplex est, inde
10 quoque caro increfcens id, quod inter ossa
vacuum est, replet: nonnunquam etiam
super calvariam excrescit. Quod si incidit,
inspergenda squama aeris est, ut id reprimat
& cohibeat, eaque carni superdanda,
15 quae ad cicatricem perducant. Omnibus
que ea locis commode inducitur, excepta
frontis ea parte, quae paululum super id est,
quod inter supercilia est. Ibi enim vix fieri
potest, ut non per omnem aetatem sit exul-
20 ceratio: quae linteolo, medicamentum ha-
bente, contegenda erit. Illa utique, capite
fracto, servanda sunt, ut, donec jam valida
cicatrix erit, vitentur sol, ventus, frequens
balneum, major vini modus.

C A P. V.

De Naso fracto.

IN naribus vero, & os, & cartilago frangi
solet, & quidem modo adversa, modo a la-
tere est: si adversa fracta sunt, alterumve ex
30 his, nares desidunt, difficulter spiritus tra-
hitur. Si a latere os fractum est, is locus ca-
vus est; si cartilago, in alteram partem na-
res declinantur.

† Quic-

*l. 4. M. F. P. caeteraque. l. 10. M. F. P. increfcere. ea-
que. l. 14. M. F. P. ea. l. cad. M. F. P. cohibeatque.
l. cad. M. F. P. om. eaque. l. cad. M. F. P. superdando.
l. 17. M. F. P. paulum. l. 19. M. F. P. & ed. Pantin. om.
non. l. cad. M. F. P. fit. l. 23. M. F. P. erit solvenda.
l. cad. M. F. P. om. sol, ventus. l. 26. M. F. P. De
narium fractarum curatione.*

1 Aegin. VI. 91. Hippocr. de Artic. T. XXX. XXXI.
Vectar. T. V. Petr. de Marchettis Observat. Medico
Chirurg. Observ. 26, 27. exempla refert.

† Quicquid e cartilagine concedit, excitandum leniter est, aut subjecto specillo, aut duobus digitis utrinque compressis: deinde in longitudinem implicata linamenta, & molli pellicula cincta circumfutaque, intus injicienda sunt; aut eodem modo compositum aliquid ex arido penicillo; aut grandis pinna, gummi, vel fabrili glutine illita, & molli pellicula circumdata, quae desiderare cartilagine non sinunt. Sed, si adversa ea fracta est, aequaliter utraque naris implenda est. Si a latere, id, quod inferitur, crassius esse debet ab ea parte, in quam nasus jacet, ab altera tenuius. Extrinsecus autem circumdanda habena est mollis, medio illita mixtis inter se similia & thuris fuligine: eaque ultra aures ducenda, & fronti duobus capitibus agglutinanda est. id enim corpori quasi gluten inhaerescit, & cum induruit, nares commode continet. † Sin, quod intus inditum est, laedit; sicut maxime fit, ubi interior cartilago perfracta est, exercitatae nares eadem tantummodo habena continendae sunt: deinde, post quatuordecim dies idipsam demendum est. Resolvitur autem aqua calida; eaque tumens locus quotidie fovendus est.

Sin os fractum est, id quoque digitis in suam sedem reponendum est: atque ubi adversum id ictum est, utraque naris implenda est: ubi a latere, ea, in quam os impulsus est: imponendumque ceratum, & paulo vehementius deligandum est; quia callus eo loco non ad sanitatem tantummodo,

l. 1. M. F. P. in. l. ead. cartilagine incidit. l. 6. M. F. P. adjicienda. l. 10. M. F. P. sinat. l. 12. M. F. P. crassius. l. 16. M. F. P. media. l. 23. M. F. P. exercitatae. l. 27. cum is.

modo, sed etiam ad tumorem increfcit. a tertio die fovendum id aqua calida est, tantoque magis, quanto propius esse fanitati debet. Quod si plura erunt fragmenta, nihilominus intrinsecus singula in suas sedes digitis erunt compellenda; imponendaque extrinsecus eadem habena, & super eam ceratum; neque ultra fascia adhibenda est.

10 At, si quod fragmentum undique resolutum cum caeteris non glutinabitur, intelligetur quidem ex humore, qui multus ex vulnere feretur; vulsella vero extrahetur: finitifque inflammationibus, imponetur ali-

15 quod medicamentum ex iis, quae leniter reprimunt. Pejus est, ubi aut ossi aut cartilagini fractae cutis quoque vulnus accessit, id admodum raro fit. Si incidit, illa quidem nihilominus eadem ratione in suas

20 sedes excitanda sunt: cuti vero superimponendum emplastrum aliquod ex his, quae recentibus vulneribus accommodata sunt: sed insuper nullo vinculo deligandum est.

C A P. VI.

25 De Auribus fractis. *

IN aure quoque interdum rumpitur cartilago. Quod si incidit, antequam pus oriatur, imponendum glutinans medicamentum est. saepe enim suppurationem

30 prohibet, & aurem confirmat. Illud & in hac & in naribus ignorari non oportet; non quidem cartilaginem ipsam glutinari, circa tamen carnem increfcere, solidarique cum

l. 5. M. F. P. extrinsecus. l. 25. M. F. P. De aurium fractarum curatione.

* Aegin. III. 23. Hippocr. de Articul. T. XXXV. Vectar. VI.

eum locum. Itaque, si cum cute cartilago rupta est, cutis utrinque sinitur. Nunc autem de ea dico, quae, cute integra, frangitur. In ea vero si jam pus natum est, aperienda altera parte cutis, & ipsa cartilago contra lunata plaga excidenda est: deinde utendum est medicamento leniter sanguinem supprimente, quale lycium est aqua dilutum, donec sanguis fluere desinat: tum imponendum linteolum cum emplastro, sic, ut pingue omne vitetur: & a parte posteriore lana mollis auri subjicienda est, quae, quod est inter hanc & caput, compleat: tum leniter ea deliganda est; & a tertio die, vapore, ut in naribus posui, fovenda. Atque in his quoque generibus abstinentia primis temporibus necessaria est, donec inflammatio finiatur.

C A P. VII.

De Maxilla fracta, & quibusdam ad omnia ossa pertinentibus. 20

AB his ad maxillam venturus indicanda quaedam puto communiter ad omnia ossa pertinentia, ne saepius eadem dicenda sint. Omne igitur os, modo rectum, ut lignum in longitudinem finditur; modo frangitur transversum; interdum obliquum: atque id ipsum nonnunquam retusa habet capita, nonnunquam acuta, quod genus pessimum est: quia neque facile committuntur, quae nulli retuso innituntur; & carnem vulnerant, interdum quoque nervum aut musculum. Quinetiam

l. 3. F. M. ita. l. 7. M. F. P. om. sanguinem. l. 16. M. F. P. primi. l. 17. M. F. P. temporis. l. 20. M. F. P. De maxillae fractae curatione deque. l. 28. M. F. P. in.

1 Aegiuict. VI. 92.

etiam aliquando plura fragmenta a fragmento fiunt. Sed in aliis quidem ossibus ex toto saepe fragmentum a fragmento recedit: Maxillae vero semper aliqua, parte etiam

5 vexata, ossa inter se cohaerent.

Igitur inprimis digitis duobus utrinque prementibus, & ab ore, & a mento omnia ossa in suam sedem compellenda sunt: deinde, si maxilla transversa fracta est (sub quo
10 casu fere dens super proximum dentem excidit) ubi ea suam sedem collocata est, duo proximi dentes, aut si hi labant, ultiores inter se i seta deligandi sunt. id in alio genere fracturae supervacuum est. caetera
15 eadem facienda. Nam linteolum duplex, madens vino & oleo, superinjiciendum est, cumque eo simula & thuris fuligo: deinde aut fascia, aut mollis habena, medio in longitudinem incisa, ut utrinque mentum
20 complectatur; & inde capita ejus supra caput adducta ibi ligentur. 522, 16.

Illud quoque ad omnia ossa pertinens dictum erit; famem primum esse necessariam: deinde, a die tertio, humidum cibum;
25 sublata inflammatione, paulo plenior, eumque, qui carnem alat: vinum per omne tempus esse alienum. Deinde tertio die resolvi debere; foverique per spongiam vapore calidae, eademque, quae primo foverant,
30 superdari; idem quinto die fieri, & donec inflammatio finiatur; quae vel nono die, vel septimo fere solvitur: ea sublata, rursus ossa esse tractanda, ut, si quod fragmentum loco suo non est, reponatur. neque id esse
fol-

l. 7. M. F. P. cute. l. ead. M. P. omnino. l. 10. M. F. excedit. l. 15. M. F. P. facienda sunt. l. 17. M. F. P. cum eadem. l. ead. M. F. P. & eadem thuris fuligine est. l. 18. M. F. P. media. l. 21. M. F. P. deligantur. l. 28. M. F. P. vapore aquae calidae. l. 29. M. P. fuerunt. l. 30. M. item. l. 31. M. F. P. octavo. l. 32. M. P. sese resolvitur.

1 Rhodius de Acia, C. 15. p. 213.

solvendum, nisi duae partes ejus temporis, intra quod quaeque ossa confervent, transferunt.

Fere vero inter quartumdecimum & unum & vigesimum diem sanescunt, maxilla, 5
malae, jugulum, pectus, latum os scapularum, costae, spina coxarum, os tali, calx, manus, planta: inter vigesimum & trigesimum diem, crura brachiaque: inter septimum & vigesimum & quadragesimum, 10
humeri & femora

Sed de maxilla illud quoque adjiciendum est, quod humidus cibus diu assumendus sit. Atque etiam, cum tempus processit, in lagano similibusque aliis perseverandum est, neque quicquam edendum, donec ex toto maxillam callus firmaverit. Itemque, primis utique diebus, habendum silentium. 15

C A P. VIII.

20

De Jugulo fracto.

JUGULUM vero, si transversum fractum est, nonnunquam per se recte coit, & nisi movetur, sanari sine vinctura potest: nonnunquam vero, maximeque ubi motum est, elabitur; fereque id, quod a pectore est, super id, quod ab humero est, in posteriorem partem inclinatur. Cujus ea ratio est, quod per se non movetur; sed cum humeri motu consentit. Itaque, eo consistente, super id humerus agitur. Raro vero admodum in priorem partem jugulum inclinatur: adeo ut magni professores nunquam

l. 2. M. F. P. conferuntur. l. 6. F. M. P. latus. l. 11. M. F. P. femina. l. 14. M. F. P. est. l. 16. M. F. P. ignorant est, neque quicquam edendum. l. 17. M. F. P. firmavit. l. 17. M. F. P. item. l. 21. M. F. P. De juguli fracti curatione. l. 23. M. F. P. se rursus recte. l. 24. M. F. P. junctura. l. 27. M. F. P. om. est. l. ead. M. P. sub. l. 30. M. F. P. subsistente. l. 31. M. F. P. sub.

quam se vidisse memoriae mandaverint. Sed locuples tamen ejus rei auctor Hippocrates est.

Verum, ut dissimilis uterque casus est, sic quaedam dissimilia requirit. Ubi ad scapulas jugulum tendit, simul dextra manu plana propellendus in posteriorem partem humerus est, & illud in priorem attrahendum. Ubi ad pectus conversum est, ipsum quidem retro dandum, humerus autem in priorem partem adducendus est: ac, si is inferior est, non id, quod a pectore est, deprimendum est, quia immobile est; sed humerus ipse attollendus: si autem superior est, id, quod a pectore est, implendum lana, & humerus ad pectus deligandus est. Si acuta fragmenta sunt, incidi contra cutis debet; & ex ossibus ea, quae carnem vulnerrant, praecidenda; tum retusa ossa committenda sunt; &, si quod ab aliqua parte eminent, opponendum est triplex linteolum in vino & oleo tinctum. Si plura fragmenta sunt, excipienda sunt ex ferula facto canaliculo, eodemque intus incerato, ne fascia diducatur. quae jugulo composito circumdanda est saepius potius, quam valentius. quod ipsum quoque in omnibus fractis perpetuum est. A dextro vero jugulo, si id fractum est, ad alam sinistram; a sinistro, ad dextram, rursusque sub ala sua fascia dari debet: post haec, si jugulum ad scapulas inclinatum est, brachium ad latus; si in partem priorem, ad cervicem deligandum est: supinusque homo collocandus. caetera eadem

l. 1. M. F. P. mandarint. l. 15. M. F. P. si casu. l. 18. M. F. P. om. & l. 19. M. F. P. praecidenda sunt. l. ead. M. F. P. tunc. l. 20. M. F. P. om. & l. 21. M. F. P. opponendum ei est. l. 27. M. F. P. omnibus ossibus fractis. l. 30. M. F. fasciari. l. 34. M. l. P. caeteraque eadem.

dem facienda, quae supra comprehensa sunt.

2. *De diversis ossium curis.*

Sunt vero plura ossa fere immobilia, vel dura, vel cartilaginosa, quae vel franguntur, vel forantur, vel colliduntur, vel finduntur, ut malae, pectus, latum os scapularum, costae, spina coxarum, os tali, calx, manus, planta. Horum omnium eadem curatio est. Si supra vulnus est, id suis medicamentis nutriendum est. quo sanescente, rimas quoque ossis, aut, si quod foramen est, callus implet. Si cutis integra est, & os laesum esse, ex dolore colligimus, nihil aliud, quam quiescendum; imponendumque ceratum est, & leniter deligandum, donec sanitate ossis dolor finiatur.

C A P. IX.

De Costis fractis.

PROPRIE tamen quaedam de costis dicenda sunt; quia juxta viscera sunt, & gravioribus periculis is locus expositus est. Costa igitur interdum sic finditur, ut ne summum quidem os, sed interior pars ejus, quae rara est, laedatur: interdum sic, ut eam totam is casus perruperit. Si tota fracta non est, nec sanguis expuitur, nec febricula sequitur, nec quicquam suppurat, nisi admodum raro, nec dolor magnus est; tactu tamen is locus leviter indolescit: sed abunde est eadem, quae supra scripta sunt, facere; & a media fascia incipere deligare, ne in alterutram partem haec cutem inclinet. Ab uno vero & vigesimo die,

l. 2. M. F. P. om. De diversis ossium curis. l. 6. M. F. P. latus, l. 7. M. F. P. costarum. l. 11. M. F. P. ferumen. l. 18. M. F. P. De costarum fracturarum curatione. l. 19. M. F. P. costa. l. 20. M. F. P. est. l. ead. M. F. P. gravioribusque periculis. l. 22. M. F. P. haec quoque costa, l. 29. M. F. leniter. l. 30. M. F. P. om. sed.

1 Aeginet. VI. 96.

die, quo utique os esse debet glutinatum,
 id agendum cibus uberioribus est, ut cor-
 pus quam plenissimum fiat, quo melius os
 vestiat: quod illo loco tenerum adhuc in-
 5 juriae sub tenui cute expositum est. Per
 omne autem tempus curationis, vitandus
 clamor, sermo quoque, tumultus, ira, mo-
 tus vehementior corporis, fumus, pulvis,
 & quicquid vel tussim vel sternutamentum
 10 movet: ne spiritum quidem magnopere con-
 tinere expedit.

At, si tota costa perfracta est, casus aspe-
 rior est. Nam & graves inflammationes,
 & febris, & suppuratio, & saepe vitae peri-
 15 culum sequitur, & sanguis spuitur. Ergo,
 si vires patiuntur, ab eo brachio, quod su-
 per eam costam est, sanguis mittendus est:
 si non patiuntur, alvus, tamen sine ullo acri,
 ducenda est; diutiusque inedia pugnan-
 20 dum. Panis vero ante septimum diem non
 assumendus; sed una sorbitione vivendum:
 imponendumque ei loco ceratum ex lycio
 factum, cui cocta quoque resina adjecta sit,
 aut Polyarchi malagma; aut panni ex vino 253.
 25 & rosa & oleo; superque imponenda lana
 succida mollis, & duae fasciae a mediis or-
 fae, minimeque adstrictae. Multo vero ma-
 gis omnia vitanda, quae supra posui; adeo,
 ut ne spiritus quidem saepius movendus
 30 sit. Quod si tussis infestabit, ad id potio
 sumenda erit, vel ex trixagine, vel ex ru-
 ta, vel ex herba stoechade, vel ex cumino
 & pipere. Gravioribus vero doloribus ur-
 gentibus, cataplasma imponi quoque con-
 veniet,

*l. 1. M. F. P. agendum. Cibus. l. ead. M. F. P. est
 utendum. l. 12. M. F. P. lino. l. 24. M. F. panacis. P.
 panaces. l. 26. F. om. a.*

veniet, vel ex lolio, vel ex hordeo, cui pinguis fici tertia pars sit adjecta. Et id quidem interdum superjacebit: noctu vero idem aut ceratum, aut malagma, aut panis; quia potest cataplasma decidere. Ergo 5
quotidie quoque resolvetur, donec jam cerato aut malagmate possimus esse contenti. Et decem quidem diebus extenuabitur fame corpus; ab undecimo vero alii incipiet. ideoque etiam laxior, quam primo, fascia 10
fit, qua ligabitur. Fereque ea curatione ad quadragesimum diem perveniet.

Sub qua si metus erit suppurationis, plus malagma, quam ceratum ad digerendum proficiet. Si suppuratio vicerit, neque per 15
quae supra scripta sunt, discuti potuerit: omnis mora vitanda erit, ne os infra vitietur: sed, qua parte maxime tumebit, demittendum erit candens ferramentum, donec ad 20
pus perveniat; idque effundendum. Si nusquam tumor se ostendit, ubi maxime pus subfit, sic intelligemus. creta cimolia totum locum illinemus, & sicari patiemur: 30
quo loco maxime humor intus perseverabit, ibi pus proximum erit; eoque uri debet. Si latius aliquid abscedet, duobus aut tribus locis erit perforandum: demittendumque linamentum, aut aliquid ex penicillo. quod summum lino sit devinctum, ut facile educatur. Reliqua eadem, 30
quae in caeteris adultis, facienda sunt. Ubi purum erit ulcus, alii corpus debet, ne tabes, perniciofa futura, id malum subsequatur. Nonnunquam etiam, levius ipso ossis affecto,

l. 9. M. F. P. incipit. l. 11. M. F. P. circum. l. ead. M. F. P. curatio. l. 13. M. F. P. quae si modus. l. 21. M. F. P. caput. l. 22. M. F. P. subit. l. ead. M. P. intelligimus. l. 23. M. F. P. illinamus. l. 24. M. F. in P. in ca. l. 25. M. F. P. caque. l. 28. M. F. P. demittendum erit linamentum.

affecto, & inter initia neglecto, non pus, sed humor quidam muco similis, intus coit; mollescitque contra cutis. In qua simili ustione utendum est.

5 2. De spina fracta. 1

In spina quoque est, quod proprie notemus. Nam si quid ex vertebra excidit, aut aliquo modo fractum est, locus quidem concavus fit; punctiones autem in eo sentiuntur: quia necesse est ea fragmenta spinosa esse. quo fit, ut homo in anteriorem partem subinde nitatur. Haec noscendae rei causa sunt. Medicamentis vero iisdem opus est, quae prima parte hujus capituli exposita sunt.

C A P. X.

De Humerorum, brachiorum, femorum, crurum, digitorum fractorum, vel evulsorum, communibus curationibus.

20 S IMILES rursus ex magna parte casus curationesque sunt humeris & femoribus. Communia etiam quaedam humeris, brachiis, femoribus, cruribus, digitis: siquidem ea minime periculose media franguntur: at, quo propior fractura capiti vel superiori vel inferiori est, eo peior est. nam & majores dolores affert, & difficilius curatur. Earum maxime tolerabilis est simplex, eaque transversa: peior, ubi obliqua, atque ubi fragmenta: pessima, ubi eadem acuta sunt. Nonnunquam autem fracta in his ossa in suis sedibus remanent. multo facilius excidunt, aliudque super aliud effer-
tur.

1. 2. M. F. P. mucis. 1. 5. M. F. P. De spinae curatione. 1. 7. M. F. P. si id quod. 1. ead. M. F. P. excidit. 1. ead. M. F. P. om. aut. 1. 11. M. F. P. anteriorem. 1. 14. M. F. P. plurima. 1. 25. M. F. P. om. at. 1. 28. M. F. P. ea. 1. 29. M. F. P. om. eaque. 1. 30. M. F. P. pessimum. 1. 31. M. F. P. om. sunt.

1. Aeginet. VI. 98.

tur. idque ante omnia considerari debet: & sunt notae certae. Si suis sedibus sunt mota, resima, punctionesque sensum repraesentant, & tactu inaequalia sunt. Si vero non adversa, sed obliqua junguntur (quod fit, 5 ubi loco suo non sunt) membrum id altero latere brevius est, & muscoli ejus tument.

Ergo, si hoc deprensus est, protinus id membrum oportet extendere. Nam nervi 10 musculique, intenti per ossa, contrahuntur: neque in suum locum veniunt, nisi illos per vim aliquis intendit. Rursus, si primis diebus id omissum est, inflammatio oritur. † Sub qua & difficile, & periculose, 15 vis nervis adhibetur. nam distentionem nervorum vel cancer sequitur; vel certe, cum mitissime agitur, pus. itaque, si ante reposita ossa non sunt, post eam reponenda sunt. intendere autem digitum vel aliud quod- 20 que membrum, si adhuc tenerum est, etiam unus homo potest; cum alteram partem dextra, alteram sinistra prendit. Valentius membrum duobus eget, qui in diversa contendunt. Si firmiores nervi sunt, ut in vi- 25 ris robustis, maximeque eorum feminibus & cruribus evenit; habenis quoque, vel lineis fasciis utrinque capita articulorum deliganda, & per plures & in diversa ducenda sunt. Ubi vero paulo longius, quam 30 naturaliter esse debet, membrum vis fecit; tum demum ossa manibus in suam sedem compellenda sunt: indiciumque offis repositi est dolor sublati. At membrum alteri aequa-

l. 2. M. F. P. om. *junt.* l. 3. M. F. *vestim.* l. 4. M. F. P. om. & l. 9. M. F. P. *depressum.* l. 14. M. F. *obmissum.* l. 16. M. F. P. *distentio.* l. 17. M. F. P. *vel certum ut diuissime alatur.* l. 19. M. F. P. *ea.* l. 20. M. F. P. *aliud quoque.* l. 27. F. *lintris.* M. *linteis.* l. 29. M. F. P. om. & l. 30. M. F. P. om. *vero.* l. 31. M. F. P. *offi.* l. 34. M. F. P. & l. *cad.* M. F. P. *alteri parti aequatum.*

‡ Tulpus Observ. L. 4. Cap. 13.

aequatam, involvendum duplicibus triplicibusve pannis in vino & oleo tinctis: quos lineos esse, commodius est.

Fere vero fasciis sex opus est. Prima brevissima adhibenda: quae circa fracturam ter voluta sursum versum feratur, & quasi in cochleam serpat; satisque est, eam ter hoc quoque modo circuire. Altera dimidio longior ea: quae, si qua parte os eminet, ab ea, si totum aequale est, undelibet super fracturam incipere debet, priori adversa, deorsumque tendere; atque iterum ad fracturam reversa, in superiore parte ultra priorem fasciam desinere. Super has injiciendum latiore lineo ceratum est, quod eas contineat. Ac, si qua parte os eminet, triplex ei pannus objiciendus, eodem vino & oleo madens. Haec tertia fascia comprehendenda sunt, quartaque, sic, ut semper insequens priori adversa sit, & tertia tantum in inferiore parte, tres in superiore finiant: quia satius est saepius circuire, quam adstringi: siquidem id, quod adstrictum est, † alienatur, & cancro opportunum est. Articulum autem quam minime vincire opus est: sed, si juxta hunc os fractum est, necesse est.

294, 31,
300, 17,

Deligatum vero membrum in diem tertium continendum est. Eaque vincitura talis esse debet, ut primo die nihil offenderit, non tamen laxa visa sit; secundo laxior; tertio jam pene resoluta. Ergo tum rursum id membrum deligandum, adjiciendaque prioribus quinta fascia est, iterumque

l. 1. triplicis panni & l. 3. M. F. P. lineos. l. 4. M. F. iis. l. 7. M. F. P. cochlea. l. 9. M. F. P. cochlea longiore. l. ead. M. F. P. eaque. l. 12. M. F. P. de. l. ead. M. F. P. fractura. l. 16. M. F. P. ea. l. 21. M. F. om. in. l. ead. M. F. faciant. Alii feriant. l. 29. M. F. P. junctura.

que quinto resolvendum est ; & tum sex fasciis involvendum , sic , ut tertia & quinta infra , caeterae supra finiuntur. Quotiescunque autem solvitur membrum , calida aqua fovendum est. Sed , si juxta articulum fractura est , diu instillandum vinum est , exigua parte olei adjecta , eademque omnia faciendā , donec ab eo inflammatio solvatur , vel tenuius quoque , quam ex consuetudine , id membrum fiat. quod si septimus dies non dedit , certe nonus exhibet. tum facillime ossa tractantur.

Rursus ergo , si parum commissa sunt , committi debent : si qua fragmenta eminent , in suas sedes reponenda sunt , deinde eodem modo membrum deligandum , ferulaeque superaccommodandae sunt , quae fissae circumpositaeque ossa in sua sede continent : & , in quam partem fractura inclinat , ab eo latior valentiorque ferula imponenda est. Easque omnes circa articulum esse oportet resimas , ne hunc laedant , nec ultra adstringi , quam ut ossa continent : & cum spatio laxentur , tertio quoque die paulum habenis suis coartari ; ac , si nulla prurigo , nullus dolor est , sic manere , donec duae partes ejus temporis , quo os quodque confervet , compleantur : postea levius aqua calida fovere ; quia primo digeri materiam opus est , tum evocari. Ergo cerato quoque liquido id leniter est unguendum , perfricandaque summa cutis est : laxiusque id deligandum est. Tertio quoque die solvendum , sic , ut remota calida aqua ,

L. 1. F. quinto die resolvendum. l. cad. M. F. sexta. P. sexto. l. 8. M. adeo. l. 9. M. F. P. levius. l. 27. M. F. P. quod quoque os. l. 31. Alii pleniter.

aqua, caetera eadem fiant; tantummodo singulae fasciae, quoties resolutae fuerint, subtrahantur.

2. De Humero fracto. 1

5 Haec communia sunt: illa propria. Si quidem humerus fractus est, non sic, ut membrum aliud, intenditur: sed homo collocatur alto sedili, medicus autem humiliore adversus. Una autem fascia, brachium amplexa, ex cervice ipsius, qui laesus est, id sustinet: altera, ab altera parte super caput data, ibi accipit nodum: tertia vincto imo humero deorsum demittitur, ibi quoque capitibus ejus inter se vinctis.

15 Deinde ab occipitio ipsius, minister sub ea fascia, quam secundo loco posui, porrecto, si dexter humerus ducendus est, dextro, si sinister, sinistro brachio, demissum inter femina ejus, qui curatur, baculum tenet:

20 medicus super eam fasciam, de qua tertio loco dixi, plantam injicit dextram, si sinister, sinistram, si dexter humerus curatur; simulque alteram fasciam minister attollit, alteram premit medicus: quo fit, ut leniter

25 humerus extendatur. Fasciis vero, si medium aut imum os fractum est, brevioribus opus est; si summum, longioribus: ut ab eo sub altera quoque ala per pectus ad scapulas porrigantur. Protinus vero

30 brachium, cum deligatur, sic inclinandum est, ut id, quod afficitur, ante fasciis quoque sic figuratum sit, ne postea suspensum aliter, atque cum deligabatur, humerum inclinet, brachioque suspensio, ipse quoque hume-

l. 4. M. F. P. De humeri fracti curatione. l. 6. M. F. P. om. est. l. 9. M. F. P. om. autem. l. 11. M. F. P. sustineat. l. 13. M. F. P. juncto. l. 14. M. F. P. junctis. l. 16. F. correcto. M. P. correcto. l. 21. M. F. P. plantam. l. 22. M. F. P. sumatur. l. 31. M. F. P. id quod afficit ut ante. l. 32. M. F. P. figurandum. l. 33. M. F. P. aliter.

1 Hippocr. de Fract. T. VIII.

Ll 4

humerus ad latus leniter deligandus est. per quae fit, ut minime moveatur: ideoque ossa sic se habent, ut aliquis composuit. Cum ad ferulas ventum est, extrinsecus esse earum longissimae debent: a lacerto breviores; sed sub ala brevissimae. Saepiusque resolvendae sunt, ubi in vicinia cubiti humerus fractus est, ne ibi nervi rigescant, & inutile brachium efficiatur. Quoties solutae sunt, fractura manu continenda; cubitus aqua calida fovendus, & molli cerato perfricandus; ferulaeque vel omnino non imponendae contra eminentia cubiti, vel aliquanto breviores sint.

3. De Brachio fracto.

At, si brachium fractum est, in primis considerandum est, alterum os, an utrumque comminutum sit: non quo alia in eiusmodi casu curatio sit admovenda; sed primum, ut valentius extendatur, si utrumque os fractum est, quia necesse est minus nervos contrahi altero osse integro, eoque intendente; deinde, ut curiosius omnia in continendis ossibus fiant, si neutrum alteri auxilio est. nam, ubi alterum integrum est, plus opis in eo, quam in fasciis ferulisque est. Deligari autem brachium debet, paululum pollice ad pectus inclinato; siquidem is maxime brachii naturalis habitus sit: idque involutum mitella commodissime excipitur. quae latitudine ipsa brachio, perangustis capitibus collo injicitur: atque ita commode brachium ex cervice suspensum est. Idque pau-

L. 7. M. F. P. saepiusque eae resolvendae. l. 9. M. F. P. efficiant. l. 14. M. F. P. sunt. l. 15. M. F. P. De brachii fracti curatione. l. 19. M. F. P. om. fit. l. 28. M. F. P. paulum. l. 32. M. F. P. ipsi.

1 Aeginet. VI, 99. 2 Hippocrat. de Fractur. T. IV. 9.

Cap. 10. MEDICINA. 537
paulum supra cubiti alterius regionem pendere oportet.

4. De Cubito fracto.

5 fit, Quod si ex summo cubito quid fractum
glutinare id vinciendo alienum est. fit enim brachium immobile. Ac, si nihil aliud quam dolori occurrendum est, idem, qui fuit, ejus usus est.

5. De Cruribus Femoribusque fractis. 1

10 In crure aequae ad rem pertinet, alterum saltem os integrum manere. commune vero ei femorique est, quod, ubi deligatum est, in canalem conjiciendum est. Is canalis ab inferiori parte foramina habere debet, per quae, si quis humor excesserit, descendat: & a planta moram, quae simul & sustineat eam, & delabi non patiatur: & a lateribus cava, per quae loris datis, morae quaedam crus femurque, ut collocatum est, detineant. Esse etiam is debet, a planta, si crus fractum est, circa poplitem: si femur, usque ad coxam: si juxta superius caput femoris, sic, ut ipsa quoque ei coxa insit. Neque tamen ignorari oportet, si femur
25 fractum est, fieri brevius, quia nunquam in antiquum statum revertitur: summisque digitis postea cruris ejus insisti. ex quo multa debilitas est; foedior tamen, ubi fortunae negligentia quoque accessit.

30 6. De Digito fracto.

Digitum facis est ad unum furculum deligari post inflammationem.

7. Com-

l. 3. M. F. P. om. De cubito fracto. l. 4. M. F. P. id fractum. l. 7. M. F. P. occursum. l. 9. M. F. P. De crurum femorumque fractorum curatione. l. 14. M. F. P. & l. ead. M. F. P. habet. l. 16. M. om. a. l. 18. M. F. P. mora. l. 19. M. F. P. quidem. l. 20. M. P. detineat. l. 23. M. F. P. fit. l. 27. M. F. P. sed multa tamen femori. l. 28. M. F. om. foedior tamen. l. 30. M. F. P. De digiti fracti curatione. l. 31. Alii furunculum. l. 32. M. P. post inflammationem ligari.

1 Aeginet, VI. 102. Hippocr. de Fractur. XXIII,

7. *Communes curationes ad humeros, brachia, crura, femina, digitosque contractos pertinentes.*

His proprie ad singula membra pertinentibus, rursus ista communia sunt, primis diebus fames: deinde tum, cum jam increscere callum oportet, liberalius alimentum: longa a vino abstinentia: fomentum aquae calidae, dum inflammatio est, liberale; cum ea desit, modicum: tum etiam longior ulterioribus, e liquido cernito, membris, & mollis tamen unctio. Nec protinus exercendum id membrum, sed paulatim ad antiquos usus reducendum est.

Gravius aliquanto est, cum ossis fracturae carnis quoque vulnus accessit; maximeque, si id musculi femoris aut humeri senserint. nam & inflammationes multo graviores, & promptiores caneros habent. Ac femur quidem, si ossa inter se cesserunt, fere praecidi necesse est. Humerus vero quoque in periculum venit; sed facilius conservatur. Quibus periculum etiam magis id expositum, quod juxta ipsos articulos ictum est. Igitur curiosius id agendum est, & per mediam plagam musculus transversus praecidendus: sanguis vero, si parum fluxit, mittendus: corpus inedia in decimum diem extenuandum. Ac reliqua quidem membra lentius intendenda, & lenius in his ossa in suam sedem reponenda sunt: his vero neque intendi nervos, neque ossa tractari, satis expedit. ipsique homini permittendum est, ut sic ea collocata habeat, quem-

l. 3. F. M. pertinentia. l. 5. M. F. P. illa. l. 10. M. P. desit. l. 11. M. F. P. &. l. 12. M. F. P. neque. l. 13. M. F. P. om. paulatim. l. 18. M. F. P. senserunt. l. 22. M. F. P. si. l. 25. M. F. P. om. id. l. 26. M. F. P. musculus quidem transversus. l. 28. M. F. P. om. in decimum diem.

quemadmodum minimum laeduntur. Omnibus autem his vulneribus imponendum primo linamentum ex vino madens, cui rosae paulum admodum adjectum sit: caetera eadem. Deliganda fasciis sunt, aliquanto, quam vulnus, laxioribus; scilicet laxius, quam si ea plaga non esset, quantoque facilius & alienari & occupari cancro vulnus potest. numero potius fasciarum id agendum est, ut laxae quoque aeque contineant.

Quod in femore humerove sic fiet, si ossa forte recte concurrerint: sin aliter se habebunt, eatenus circumdari fascia debet, ut impositum medicamentum contineat. Caetera eadem, quae supra scripsi, faciendae sunt. praeterquam quod neque ferulis, neque canalibus, inter quae vulnus sanescere non potest; sed pluribus tantummodo & latioribus fasciis opus est: ingerendumque subinde in eas est calidum oleum, & vinum; magisque hoc. In principio fame utendum; vulnus calida aqua fovendum; frigusque omni ratione vitandum est, & transeundum ad medicamenta, quae puri movendo sunt. Majorque vulneri, quam ossi cura adhibenda. ergo quotidie solvendum nutriendumque est.

Inter quae si quod parvulum fragmentum ossis eminet, id, si retusum est, in suam sedem dandum: si acutum, ante acumen ejus; si longius est, praecidendum; si brevius, limandum, & utrumque scalpro laevandum: tum ipsum recondendum est. ac, si id manus facere non potest, vulsella, quali

l. 1. M. F. P. minime laedunt. l. 3. M. F. P. est. l. 6. M. P. F. latioribus. l. 7. M. F. P. quanto. l. 9. Alii numeris. l. 11. M. F. P. humeroque. l. 21. Alii magisque in primo fame &c. l. 22. M. F. P. utendo. l. 23. M. F. P. om. est. l. 26. M. F. P. agenda. l. 31. M. F. P. om. si. l. 32. M. F. P. limandum.

quali fabri utuntur, injicienda est acutae
 ossis prominentis cuspidi, ab ea parte, qua
 sima est; ut ea parte, qua gibba est, eminens
 os in suam sedem compellat. Si id ma-
 jus est, membranulisque cingitur, sinere 5
 oportet has sub medicamentis resolvi, id-
 que os, ubi jam nudatum est, abscin-
 dere; quod maturius scilicet faciendum est.
 postque ea ratione & os coire, & vulnus
 sanescere: illud suo tempore; hoc, prout se 10
 habet.

Nonnunquam etiam in magno vulnere
 evenit, ut fragmenta quaedam velut emo-
 riantur, neque cum caeteris coeant. quod 15
 hic quoque ex modo fluentis humoris col-
 ligitur. Quo magis necessarium est, saepius
 ulcus resolvere, quam nutrire: sequitur-
 que fere, ut id os per se post aliquot dies
 excidat; aut, cum jam ante misera conditio
 vulneris sit, tamen id interdum majus diu- 20
 turniusque faciat. Saepe etiam integra cute
 os abrumpitur, protinusque prurigo & dolor
 oritur. Quare solvere, si accidit, maturius
 oportet, & fovere aqua, per aestatem, frigi-
 da; per hiemen, egelida: deinde ceratum 25
 myrteum imponere.

Interdum fractura quibusdam velut acu-
 leis carnem vexat. Quo a prurigine &
 punctationibus cognito, aperire id medicus,
 eosque aculeos praecidere necesse habet. 30
 Reliqua vero curatio in utroque hoc casu
 eadem est, quae, ubi plagam ictus protin-
 us intulit. Puro jam ulcere, cibus hic
 quoque utendum est carnem producenti-
 bus.

*l. 2. M. F. recte se habendi capite. P. habenti. l. 3.
 M. F. cibra. l. 5. M. F. P. cinguntur. l. 6. M. F. P.
 ea. l. 17. M. F. P. atque. l. ead. M. F. P. sequitur
 vero. l. 19. M. F. P. tam misera antea. l. 20. M. F.
 P. diutiusque. l. 21. M. F. P. facies. l. ead. M. F.
 P. enim. l. ead. M. F. P. cutis. l. 22. M. F. P. offe.
 l. 23. M. F. P. quae. l. 29. M. F. P. melius. l. 32.
 M. F. P. om. plagam.*

bus. Si brevius adhuc membrum est, & ossa loco suo non sunt, paxillus tenuis & laevissimi generis inter ea demitti debet, sic, ut capite paululum emineat;isque quotidie plenior adigendus est, donec par id membrum alteri fiat. Tum paxillus removendus, vulnusque sanandum est. Cicatrix vero inducta fovenda aqua frigida est, in qua myrtus, hедера, aliaeve similes verbenae decoctae sint: illinendumque medicamentum, quod ficcet. & magis etiam hic quiescendum, donec id membrum confirmetur.

Si quando vero ossa non conferbuerunt, quia saepe soluta, saepe mota sunt, in aperto deinde curatio est. possunt enim coire. Si vetustas occupavit, membrum extendendum est, ut aliquid laedatur: ossa inter se manu dividenda, ut concurrento exasperentur, & si quid pingue est, eradatur, totumque id quasi recens fiat. magna tamen cura habita, ne nervi musculive laedantur. Tum vino fovendum est, in quo malicorium decoctum sit; imponendumque id ipsum ovi albo mixtum: tertio die resolvendum, fovendumque aqua, in qua verbenae, de quibus supra dixi, decoctae sint. quinto die idem faciendum, ferulaeque circumdandae; caetera, & ante, & post, eadem facienda, quae supra scripsi. Solent tamen interdum adversa inter se ossa confervere: eoque & brevius membrum, & indecorum fit, & si capita acutiora sunt, assidue puncturae sentiuntur. Ob quam causam frangi rursus

l. 2. M. F. P. quam. l. 4. M. F. P. paulum. l. cad. M. F. P. paululum supra ulcus eminent. l. 7. M. P. vulnus. l. 8. M. F. P. om. vero. l. 10. M. F. P. om. decoctae. l. 11. F. medicamentum est. l. 15. M. F. P. quae. l. 20. M. F. P. ut. l. 31. F. transversa. M. P. diversa. Alii coaserere vel coalescere. l. 33. M. F. P. punctiones.

rurfus ossa & dirigi debent. Id hoc modo fit. Calida aqua multa id membrum fovetur, & ex cerato liquido perfricatur, intenditurque: inter haec, medicus pertractans ossa, ut adhuc tenero callo, manibus ea diducit, compellitque id, quod eminent, in suam sedem: & si parum valuit, ab ea parte, in quam os se inclinat, involutam lana regulam objicit; atque ita deligando, affuescere iterum vetustae fedi cogit. 5 10

Nonnunquam autem recte quidem ossa conferbuerunt, superincrevit vero nimius callus; ideoque locus intumuit. Quod ubi incidit, diu leniterque id membrum perfricandum est ex oleo, & sale, & nitro: multumque aqua calida salsa fovendum; & imponendum malagma, quod digerat; adstrictiusque alligandum: oleribusque, & praeterea vomitu utendum. per quae cum carne callus quoque extenuatur: conferturque aliquid de sinapi cum ficu in alterum pariter membrum impositum, donec id paulum erodat, eoque evocet materiam. Ubi his tumor extenuatus est, rurfus ad ordinem vitae revertendum est. 20 25

C A P. XI.

De Ossibus luxatis.

Ac de fractis quidem ossibus hactenus dictum sit. Moventur autem ea sedibus suis duobus modis. Nam modo, quae juncta sunt, inter se dehiscunt: ut cum latum os scapularum ab humero recedit; & in brachio, radius a cubito; & in crure, tibia a sura;

l. 4. M. F. P. intenditurque: & inter. l. 8. M. F. P. qua. l. ead. M. F. P. lanam. l. 11. M. F. P. cooperunt. l. 14. M. F. leviterque. l. 21. M. F. P. sinapi quod cum. l. 22. M. F. par. l. 24. F. is.

a fura; &, interdum saltu, calcis os a talo; quod raro tamen fit: modo articuli suis se-
dibus excidunt. Ante de prioribus dicam.

Quorum ubi aliquid incidit, protinus is
5 locus cavus est, depressusque digitus sinum
invenit. deinde gravis inflammatio oritur;
atque in talo praecipue: siquidem febres
quoque, & caneros, & nervorum vel di-
stentiones, vel rigores, qui caput scapulis
10 annectunt, movere consuevit. Quorum vi-
tandorum causa, facienda eadem sunt, quae
in ossibus mobilibus laesis. Atque id ubi
incidit, protinus his locis imponenda, quae
supra proposita sunt, ut dolor tumorque
15 per ea tollantur. Nam diducta ossa nun-
quam rursus inter se junguntur: & ut ali-
quid decoris eo loco, sic nihil usus admit-
titur.

Maxilla vero & vertebrae, omnesque ar-
20 ticuli, cum validis nervis comprehendun-
tur, excidunt aut vi expulsi, aut aliquo ca-
su nervis vel ruptis, vel infirmatis; facilius-
que in pueris & adolescentulis, quam in
robustioribus. Hicque elabuntur in prio-
25 rem & in posteriorem, in anteriorem & in
exteriorem partem: quidam omnibus mo-
dis, quidam certis. Suntque quaedam com-
munia omnium signa, quaedam propria
cujusque. Siquidem semper ea parte tumor
30 est, in quam os prorumpit; ea sinus, a qua
recessit. Et haec quidem in omnibus de-
prehenduntur, alia vero in singulis. quae,
simulatque de quoque dicam, proponenda
erunt.

Sed

*l. 1. M. F. P. om. &. l. cad. M. F. P. interdum a sal-
tu. l. 7. M. F. P. talis. l. cad. praecipua. l. 12. M. F. P.
mollibus. l. cad. M. F. P. aliquid. l. 13. F. iis. l. cad. M.
F. P. ignorant imponenda, quae supra. l. 17. M. F. P.
fit. l. 19. M. F. P. vertebra. l. 20. M. F. P. compre-
henduntur. l. 25. M. F. P. exteriorem. l. cad. M. F. P.
in anteriorem & posteriorem. l. 28. M. F. P. propria sunt
cujusque. l. 30. M. F. P. qua. l. 32. M. F. P. vero si in.*

Sed ut excidere omnes articuli possunt, sic non omnes reponuntur. Caput enim nunquam compellitur, neque in spina vertebra, neque ea maxilla, quae, utraque parte prolapsa, antequam reponeretur, inflammationem movit. Rursum, qui nervorum vitio prolapsi sunt, compulsi quoque in suas fedes iterum excidunt. Ac, quibus in pueritia exciderunt, neque repositi sunt, minus quam caeteri crescunt: omniumque, quae loco suo non sunt, caro emacrescit, magisque in proximo membro, quam ulteriore. utputa, si humerus loco suo non est, major in eo ipso fit macies, quam in brachio; major in hoc, quam in manu. Tum pro sedibus, & pro casibus, qui inciderunt, aut major aut minor usus ejus membri relinquitur: quoque in eo plus usus superest, eo minus id extenuatur.

Quicquid autem loco suo motum est, ante inflammationem reponendum est. Si illa occupavit, dum conquiescat, laceffendum non est: ubi finita est, tentandum est in his membris, quae id patiuntur. Multum autem eo confert & corporis & nervorum habitus. Nam, si corpus tenue, si humidum est, si nervi infirmi, expeditius os reponitur; sed & multo facilius excidit, & postea minus fideliter continetur. Quae contraria his sunt, melius continent: sed id, quod expulsum est, difficulter admittunt. Oportet autem ipsam inflammationem levare, succida lana ex aceto superimposita: a cibo, si valentioris articuli casus est, triduo; interdum

L. 1. M. F. P. articuli non possunt. l. 3. F. M. P. enim nonnunquam. l. 8. M. P. At. l. 9. M. F. reposita. l. 11. M. F. P. ea increfcit. l. 12. M. F. P. quam in ulteriore. l. 14. M. F. P. om. macies. l. ead. M. F. P. acie. l. 22. M. F. P. conquiescat, tunc laceffendum. l. 23. M. F. P. om. non. l. 28. M. F. P. primo. l. 32. M. F. P. levare, super succida. l. 33. M. F. P. imposta.

dum etiam quinque diebus abstinere: bibere aquam calidam, dum fitis finiatur: curiosiusque haec facere, his offibus motis, quae validis plenisque musculis continentur: si vero etiam febris accessit, multo magis: deinde die quinto fovere ex aqua calida; remotaque lana, ceratum imponere ex cyprino factum; nitro quoque adjecto, donec omnis inflammatio finiatur. Tunc infriktionem ei membro adhibere: cibis uti bonis; uti vino modice: jamque ad usus quoque suos id membrum promovere; quia motus, ut in dolore pestifer, sic alias saluberrimus corpori est. Haec communia sunt: nunc de singulis dicam.

C A P. XII.

De Maxilla luxata. ¹

MAXILLA in priorem partem propellitur, sed modo altera parte, modo utraque. Si altera, in contrariam partem ipsa mentumque inclinatur: dentes paribus non respondent; sed sub his, qui secant, canini sunt. At, si utraque, totum mentum inclinatur, & in exteriorem partem promovetur; inferioresque dentes longius, quam superiores excedunt; intentione temporum muscoli apparent. Primo quoque tempore homo in sedili collocandus est, sic, ut minister a posteriore parte caput ejus contineat, vel sic, ut juxta parietem is sedeat, subjecto inter parietem & caput ejus † scorteo pulvino duro, eoque caput per ministrum urgeatur, quo sit immobilis.

tum

l. 1. M. F. P. abstinere debere: bibere. l. 2. M. F. P. stim. l. cad. M. F. P. finiat. l. 3. M. F. iis. l. 6. M. F. P. ex die quinto fovere. l. 17. M. F. P. De maxillae luxatae curatione. l. 20. M. F. alteram. l. 21. M. F. partem modo utraque ipsa. l. 24. M. F. P. om inclinatur, & l. 27. M. F. P. super muscoli.

† Aeginer. VI. 112.

M m

tum medici digiti pollices, linteolis vel fasciis, ne dilabantur, involuti in os ejus conciliendi, caeteri extrinsecus admovendi sunt. ubi vehementer maxilla apprehensa est, si una parte procidit, concutiendum⁵ mentum, & ad guttur adducendum est: tunc simul & caput apprehendendum, & excitato mento, maxilla in suam sedem compellenda, & os ejus comprimendum est, sic, ut omnia pene uno momento fiant. Sin¹⁰ utraque parte prolapsa est, omnia eadem facienda; sed aequaliter retro est maxilla agenda. Reposito osse, si cum dolore oculorum & cervicis iste casus incidit, ex brachio sanguis mittendus est. Cum omnibus vero,¹⁵ quorum ossa mota sunt, primo liquidior cibus conveniat, tum his praecipue: adeo ut sermo quoque frequens, motu oris temporum nervos laedat.

CAP. XIII.

De Capite luxato.

CAPUT duobus processibus in duos sinus summae vertebrae dimissis super cervicem contineri, in prima parte²⁰ proposui. Hi processus interdum in posteriore²⁵ partem excidunt: quo fit, ut nervi sub occipitio extendantur, & mentum pectori agglutinetur, neque bibere is, neque loqui possit, interdum sine voluntate semen emittat. quibus celerrime mors supervenit.³⁰ Ponendum autem hoc esse credidi, non quo curatio ejus rei ulla sit; sed ut res indicibus cognosceretur, & non putarent sibi me-

l. 10. M. om. uno. l. cad. M. F. P. si in. l. 11. E. est, eodem omnia. l. cad. M. F. om. eadem. l. 18. M. F. P. frequenti. l. cad. M. F. P. per. l. 26. M. F. P. nervus. l. 27. M. F. P. extendatur. l. cad. M. F. P. om. &.

medicum defuisse, si qui sic aliquem perdidissent.

C A P. XIV.

De Spina luxata. i

5 IDEM casus manet eos, quorum in spina
vertebrae exciderunt. Id enim non potest fieri, nisi & medulla, quae per medium; & duabus membranulis, quae per duos a lateribus processus feruntur; & nervis, qui continent, ruptis. Excidunt autem
10 & in posteriorem partem, & in priorem; & supra septum transversum, & infra. Si in utramvis partem exciderint, a posteriore parte vel tumor, vel sinus erit. Si super septum id incidit, manus resolvuntur, vomitus, aut distentio nervorum sequitur, spiritus difficulter movetur; dolor urget, & aures obtusae sunt. Si sub septo, femina resolvuntur, urina supprimitur, interdum etiam
20 sine voluntate prorumpit. Ex eiusmodi casibus, ut tardius, quam ex capitis, sic tamen intra triduum homo moritur. Nam, quod Hippocrates dixit, vertebra in exteriorem partem prolapsa, pronum hominem
25 collocandum esse, & extendendum, tum calce aliquem super ipsum debere consistere, & intus impellere: in his accipiendum est, quae paululum excefferunt; non in his, quae toto loco motae sunt. Nonnunquam enim
30 nervorum imbecillitas efficit, ut, quamvis non exciderit vertebra, paululum tamen in priorem partem promineat. id non jugulat. Sed ab interiore parte non contingit
quidem

I. S. M. F. P. ex. l. 12. M. F. P. om. si. l. 13. M. F. P. utramque. l. cad. M. exciderit. l. 14. M. P. oritur. l. 16. M. F. P. nervorum insequitur. l. 26. M. F. P. id. l. 27. P. iis. l. 28. M. F. P. paulum. l. 29. M. F. P. mutatae. l. 31. M. F. P. paulum.

3 Aeginet. VII. 117.

quidem propelli. Ab exteriore si quid propulsum est, plerumque iterum redit: nisi, quod admodum rarum est, vis nervis destituta.

CAP. XV.

5

De Humero luxato. 1

HUMERUS autem modo in alam excidit, modo in partem priorem. Si in alam delapsus est, ei junctus cubitus recedit ab latere, sursumque ad ejusdem 10 partis aurem cum humero porrigi non potest, longiusque altero id brachium est. Si in priorem partem, summum quidem brachium extenditur, minus tamen, quam naturaliter; difficilisque in priorem partem, 15 quam in posteriorem cubitus porrigitur.

Igitur, si in alam humerus excidit, & vel puerile adhuc est corpus, vel molle, certe imbecillibus nervis intentum est, fatis est collocare id in sedili; & ex duobus ministris 20 alteri imperare, ut caput lati scapularum ossis leniter reducat; alteri, ut brachium extendat: ipsum posteriore parte residentem, humerum genu sub ala ejus cogere, simulque & latum os, & altera manu brachium ejus ad latus impellere. 25

At, si vastius corpus, nervive robustiores sunt, necessaria est spatha lignea, quae & crassitudinem duorum digitorum habet, & longitudine ab ala usque ad digitos pervenit. in qua summa capitulum est rotundum, & leniter cavum; ut recipere particulam aliquam ex capite humeri possit: inque 30

l. 1. M. F. P. posse. l. cad. M. F. P. om. quid. l. 3. M. F. P. restituta. l. 9. M. F. P. & victus. l. 10. M. F. P. rursum juxta. l. 18. M. F. P. est & imbecillibus. l. 21. M. F. late. l. 22. M. offibus. l. 24. M. F. renum. l. cad. M. F. coire l. 25. M. F. ille. l. 28. M. F. P. spatula. l. cad. M. F. P. & quae. l. 29. M. F. om. & l. 30. M. F. P. in. l. 33. M. F. P. om. inque.

1 Aeginet. VI. 114.

que ea bina foramina tribus locis sunt, inter se spatio distantibus; in quae lora mollia conjiciuntur. Eaque spatha, fascia involuta, quo minus tactu laedat, ad alam a brachio dirigitur, sic, ut caput ejus summae alae subjiciatur: deinde, loris suis ad brachium deligatur; uno loco, paulum infra humeri caput; altero, paulum supra cubitum; tertio, supra manum. cui rei protinus intervalla tunc quoque foraminum aptata sunt. Sic brachium deligatum super scalae gallinariae gradum trajicitur, ita altae, ut consistere homo ipse non possit; simulque in alteram partem corpus demittitur, in alteram brachium intenditur: eoque fit, ut capite ligni caput humeri impulsum in suam sedem, modo cum sono, modo sine hoc compellatur. Multas esse alias rationes, scire facile est uno Hippocrate lecto; sed non alia magis usu comprobata est.

At, si in partem priorem humerus incidit, supinus homo collocandus, fasciaque, aut habena, media ala circumdanda est, capitaque ejus post caput hominis ministro tradenda; brachium alteri; praecipendumque, ut ille habenam, hic brachium extendat; deinde medicus, caput quidem hominis sinistra debet repellere, dextra vero cubitum cum humero attollere, & os in suam sedem compellere. faciliusque id in hoc casu, quam in priore revertitur. Reposito humero, lana alae subjicienda est; si in interiore parte os fuit, ut ei opponatur, si in priore, ut tamen commodius deligatur.

l. 2. M. F. P. quae l. ead. M. F. P. quae ea lora l. 21. M. F. P. excidit. l. 22. M. F. P. collocandus est: fasciaque. l. 33. M. F. P. om. in. l. 34. M. F. P. priore parte, ut.

tur. Tum fascia, primum sub ala obvoluta, caput ejus debet comprehendere, deinde per pectus ad alteram alam, ab eaque ad scapulas, rursusque ad ejusdem humeri caput tendere, sæpiusque ad eandem rationem circumagi, donec bene id teneat. Vinculus hac ratione humerus commodius continetur, si adductus ad latus sit, & ad id quoque fascia deligetur.

CAP. XVI.

De Cubito luxato. ¹

IN cubito autem tria coire ossa, humeri, & radii, & cubiti ipsius, ex his, quæ prima parte hujus voluminis posita sunt, intelligi potuit. Si cubitus, quia annexus humero est, ab hoc excidit, radius, qui adjunctus est, interdum distrahitur, interdum subsistit. In omnes vero quatuor partes excidere cubitus potest. sed, si in priorem prolapsus est, extentum brachium est, neque recurvatur: si in posteriorem, brachium curvum est, neque extenditur, breviusque altero est; interdum ² febrem, vomitumque bilis movet: si in anteriorem, interioremve, brachium porrectum est, sed paululum in eam partem, a qua os recessit, recurvatur.

Quicquid incidit, reponendi ratio una est (neque in cubito tantum, sed in omnibus quoque membris longis, quæ per articulum longa testa junguntur) utrumque membrum in diversas partes extendere, donec spatium inter ossa liberum sit; tum id

l. 3. M. F. P. profectus. l. 8. M. F. P. om. &. l. 9. M. F. P. deligatur. l. 11. M. F. P. De cubiti luxati curatione. l. 15. M. F. P. sed. l. 16. M. F. P. innexus. l. 17. M. F. P. trahitur. l. 26. M. F. P. paulum. l. 27. M. F. P. recurvatum. l. 29. M. F. P. tantum est, sed.

¹ Hippocrat. de Articulis. T. XXI. & Vectat. T. IX.
² Hippocrat. de Artic. T. XXII. 1.

id os, quod excidit; ab ea parte, in quam prolapsus est, in contrarium impellere. Extendendi tamen alia atque alia genera sunt, prout nervi valent, aut ossa huc illucve se dederunt. Ac modo manibus solis utendum est, modo quaedam alia adhibenda.

Ergo, si in priorem partem cubitus prolapsus est, extendi per duas manus, interdum etiam habenis adjectis, satis est: deinde rotundum aliquid, a lacerti parte ponendum est, & super id repente cubitus ad humerum impellendus est. At in aliis casibus commodissimum est eadem ratione brachium extendere, quae, fracto humero supra posita est, & tum ossa reponere.

Reliqua curatio eadem est, quae in omnibus. Celerius tantum saepiusque id resolvendum est; multoque magis aqua calida fovendum, & diutius ex oleo & nitro ac sale perfricandum. In cubito enim celerius, quam in ullo alio articulo, sive extra remansit, sive intus revertit, callus circumdatur, isque, si per quietem increvit, flexus illius postea prohibet.

C A P. XVII.

De Manu luxata.

MANUS quoque in omnes quatuor partes prolabitur. Si in posteriorem partem excidit, porrigi digiti non possunt: si in priorem, non inclinatur: si in alterutrum latus, manus in contrarium, id est, aut ad pollicem, aut ad minimum

l. 1. M. P. contrariam. l. 5. M. F. P. sederunt. l. 10. M. F. P. injectis. l. 15. M. F. P. cubito. l. 20. M. F. P. om. &

1 Hippocrat. de Articul. T. XXIII. Veslar. X.

num digitum convertitur, & reponi non
 difficillime potest. Super locum autem du-
 rum & renitentem ex altera parte inten-
 di manus, ex altera brachium debet, sic, ut
 prona sit, si in posteriorem partem os exci- 5
 dit; supina, si in priorem; si in interiorem ex-
 terioremve, in latus. Ubi fatis nervi diduc-
 ti sunt, si usque in alterutrum latus proci-
 dit, manibus in contrarium repellendum
 est. At his, quae in priorem posterioremve 10
 partem prolapsa sunt, superimponendum
 aliquid durum, idque supra prominens os
 manu urgendum est, per quod os vis adjecta
 facilius in suam sedem compellit.

CAP. XVIII.

15

De Palma luxata.

IN palma quoque ossa interdum suis se-
 dibus promoventur, modo in priorem
 partem, modo in posteriorem. In latus
 enim moveri, paribus ossibus oppositis, 20
 non possunt. Signum id solum est, quod
 omnium commune est. tumor ab ea parte,
 in quam os venit: sinus ab ea, a qua rece-
 sit. Sed sine intentione, digito tantum-
 modo bene pressum os in suam sedem rever- 25
 titur:

CAP. XIX.

De Digitis luxatis.

557. 4. **A**T in digitis totidem fere casus, ea-
 demque signa sunt, quae in mani- 30
 bus. Sed in his extendendis non aequae
 vi opus est; quod articuli breviores, &
 nervi

l. 1. M. F. P. om. & l. 2. M. F. P. om. autem. l. 8. M. F. P. deest usque. l. 9. M. F. P. manus brachium. l. 13. M. F. P. om. os. l. 16. M. F. P. ignorat luxata. l. 17. M. F. deest ossa. l. 28. M. F. P. om. luxatis. l. 32. M. F. P. cum &

nervi minus validi sint. Super mensam tantummodo intendi debent, qui vel in priorem vel in posteriorem partem exciderunt; tumque palma compelli: ut ita in
5 locum, unde lapsus est digitus, restituatur.

C A P. XX. 1

De Femore luxato.

CUM de humeris dixerim; de his quoque, quae in cruribus sunt, videri possum dixisse: siquidem in hoc casu quaedam similitudo est femori & humero, tibiae & cubito, pedi & manui. quaedam tamen separatim quoque de his dicenda sunt.

Femur in omnes quatuor partes promovetur: saepissime in 2 interiorem; deinde in
15 exteriorem; raro admodum in priorem, aut posteriorem. Si in interiorem partem prolapsus est, crus longius altero & valgius est: extra enim pes ultimus spectat. Si in
20 exteriorem, brevius, varumque fit, & pes intus inclinatur; calx ingressu terram non contingit, sed planta ima; meliusque id crus superius corpus, quam in priore casu, fert, minusque baculo eget. Si in priorem,
25 crus plicari non potest, extensumque alteri cruri ad calcem par est; sed ima planta minus in priorem partem inclinatur: dolorque in hoc casu praecipuus est; & maxime urina supprimitur. Ubi cum dolore inflammatio quievit, commode ingrediuntur,
30 rectusque eorum pes est. Si in posteriorem, extendi non potest crus, breviusque est; ubi consistit, calx quoque terram non contingit.

Mag-

l. 4. M. F. P. tum jam. l. 5. M. F. P. atque id quod in brachio elapsus est, digitis restitui. l. 7. M. F. P. om. luxato. l. 9. M. F. P. bis. l. ead. F. iis. l. 10. M. F. P. siquidem etiam in. l. 12. M. F. P. humero, & tibiae. l. 18. M. F. P. vastius. l. 20. M. F. P. varumque. l. ead. M. om. & pes. F. P. & l. 25. M. F. P. extensum est, implicarique non potest. l. 31. M. F. P. totusque. l. ead. M. F. P. est. Sed & si. l. 32. M. P. constitit.

1 Aegin. V. 118. 2 Hipp. de Art. T. LV. Vect. T. XI.

M m 5

Magnum autem femori periculum est, ne vel difficulter reponatur, vel repositum rursus excidat. Quidam semper iterum excidere contendunt: sed Hippocrates, & Diocles, & Philotimus, & Nileus, & Heraclides Tarentinus, clari admodum auctores, ex toto se restituisse memoriae prodiderunt. Neque tot genera machinamentorum quoque, ad extendendum in hoc casu femur, Hippocrates, Andreas, Nileus, Nymphodorus, Protarchus, Heraclides, faber quoque quidam reperissent, si id frustra esset. Sed ut haec falsa opinio est; sic illud verum: cum ibi valentissimi nervi musculique sint, si suum robur habent, vix admitttere, ut reponatur: si non habent, repositum non continere.

Tentandum igitur est, &, si tenerius membrum est, satis est habenam alteram ab inguine, alteram a genu intendi: si validius, melius adducent, qui easdem habenas ad valida bacula deligarint; tumque eorum fustium imas partes oppositae morae objecerint, superioresque ad se utraque manu traxerint. Etiamnum valentius intenditur membrum super scamnum, cui ab utraque parte axes sunt, ad quos habenae illae deligantur: qui, ut in torcularibus, conversi, rumpere quoque, si quis perseveraverit, non solum extendere nervos & musculos possent. Collocandus autem homo super id scamnum est, aut pronus, aut supinus, aut in latus, sic, ut semper ea pars superior sit, in quam os prolapsus est; ea etiam inferior,

l. 11. M. F. P. ignorant faber quoque quidam. l. 14. M. F. P. verum est: cum. l. 16. M. F. P. om. ut reponatur. l. cad. M. F. P. postea. l. 17. M. F. P. contineri.

ferior, a qua recessit. Nervis extensis, si in priorem partem os venit, rotundum aliquid super inguen ponendum; subitoque super id genu adducendum est eodem modo, eademque de causa, qua idem in brachio fit; protinusque, si complicari femur potest, intus est.

In caeteris vero casibus, ubi ossa paululum inter se recesserunt, medicus debet id, quod eminent, retro cogere; minister contra coxam propellere. Reposito osse, nihil novi aliud curatio requirit, quam ut diutius is in lecto detineatur; ne, si motum femur fuerit adhuc laxioribus nervis, rursus erumpat. Potest tamen conditus articulus medius aut summus canaliculo aliquo contineri.

C A P. XXI.

De Genu luxato. †

GENU vero & in anteriorem, & in internam, & in posteriorem partem excidere, notissimum est. In anteriorem non prolabi, plerique scripserunt. potestque id vero proximum esse; cum ibidem opposita patella, ipsa quoque caput tibiae contineat. Megethenes tamen cum, cui in anteriorem partem excidisset, a se curatum esse, memoriae prodidit.

In his casibus intendi nervi rationibus iisdem, quas in femore retuli, possunt. Et id quidem, quod in posteriorem partem excidit, eodem modo rotundo aliquo super politem imposto, adductoque eo crure, recondi-

l. 1. M. F. P. extensis l. 2. M. F. P. om. partem. l. 8. M. F. P. ossa per vim paulum. l. 11. M. F. P. contra inde coxam. l. cad. M. F. P. posito. l. 15. M. F. P. ignorant potest tamen conditus articulus medius aut summus canaliculo aliquo contineri. l. 19. M. F. P. om. luxato. l. 20. M. P. quoque. l. 24. M. F. P. inde.

‡ Aeginet. VI. 119.

conditur. Caetera vero manibus simul, tum ossa in diversas partes compelluntur.

CAP. XXII.

De Talo luxato.

TALUS quidem in omnes partes pro- 5
labitur. Ubi in anteriorem partem
excidit, ima pars pedis in posteriorem
partem convertitur. Ubi huic contrarius
casus, contrarium etiam signum est. At, si in
priorem partem prorumpit, a posteriore 10
latus nervus durus & intentus est; simul-
que iis pes est. Si in posteriorem, calx pene
conditur, planta major fit. Reponitur au-
tem is quoque per manus; prius in diversa
pede & crure diductis. Et in hoc quoque 15
casu diutius in lectulo perseverandum est;
ne is talus, qui totum corpus sustinet, pa-
rum confirmatis nervis, ferendo oneri ce-
dat, rursusque prorumpat. Calceamentis
quoque humilioribus primo tempore uten- 20
dum, ne vincitura talum ipsum laedat.

CAP. XXIII.

De Planta luxata.

PLANTARUM vero ossa iisdem modis, 25
quibus in manibus, prodeunt; iisdem-
que conduntur. fascia tantummodo cal-
cem quoque debet comprehendere, ne, cum
mediam plantam, inumque ejus vinciri ne-
cesse est, liber talus in medio relictus, mate-
riam plenioris recipiat, ideoque suppuret. 30

CAP.

l. 4. M. F. P. om. luxato. l. 5. M. F. P. deest quidem.
l. 9. M. F. P. talus. l. ead. F. M. P. extat. l. ead. M. F.
P. om. At. l. 10. M. F. P. erumpit. l. 11. M. F. P.
insanus. l. 12. M. F. P. minusque bis opus. l. ead. P. lana.
l. 13. M. F. P. plaga. l. 21. M. F. P. junctura. l. 23. M.
F. P. om. luxata. l. 24. M. F. P. plantae. l. 25. M. F.
P. manus. l. ead. M. P. prodeunt bis iisdemque. F. pro-
deunt iis iisdemque.

C A P. XXIV.

De Digitis luxatis. 1

IN digitis nihil ultra fieri debet, quam 552, 30.
quod in his, qui sunt in manu, positum
est.

C A P. XXV. 2

De his, quae cum vulnere loco moventur.

H AEC facienda sunt in his casibus, ubi
10 sine vulnere ossa exciderunt: saepe
tamen cum vulnere loco moventur.
Hic vero & ingens periculum est, & eo
gravius, quo majus membrum est, quove
validioribus nervis aut musculis contine-
15 tur. Ideoque ab humeris, femoribusque,
metus mortis est; ac, si reposita ossa sunt, spes
nulla est: non repositis tamen, nonnullum
periculum est. Eoque major in utroque ti-
mor est, quo propius vulnus articulo est.
20 Nam Hippocrates nihil tuto reponi posse,
praeter digitos, & plantas, & manus, dixit:
atque in his quoque diligenter esse agen-
dum, ne praecipitentur aegri. Quidam bra-
chia quoque & crura reposuerunt: &, ne
25 cancri, distentionesque nervorum orien-
tur, (sub quibus in ejusmodi casu fieri solet
mors matura) sanguinem ex brachio mise-
runt. Verum ne digitus quidem (in quo mi-
nimum, ut malum, sic etiam periculum est)
30 reponi debet aut in inflammatione, aut
postea, cum jam vetus res est. Si quoque,
reposito osse, nervi distenduntur, rursus id
protinus expellendum est.

Omne

1. 2. M. F. P. om. *luxatis*. l. 7. M. F. P. ignorant *De his, quae cum vulnere loco moventur*. l. 8. M. F. P. *potest tamen conditus articulus medius, aut summus canaliculo aliquo contineri, haec*. l. 9. F. iis. l. 10. M. F. P. om. *saepe tamen cum vulnere loco moventur*. l. 12. M. F. P. *quoque*. l. 14. M. F. P. om. *ab*. l. 19. M. F. P. om. *nam*. l. 22. M. F. P. *praecipitentur*. l. 25. M. F. P. *feret*. l. 29. M. F. P. *ante*. l. cad. M. F. P. *inflammationem*.

1 Aeginet. VI. 116. 2 Aeginet. V. 221. 2 Hippocrat. Vectar. XIX. 5.

Omne autem membrum, quod cum vulnere loco motum, neque repositum est, sic jacere convenit, ut maxime cubantem juvat: tantum ne moveatur, neve dependeat. In omni tali morbo magnum ex longa fame praesidium est: deinde ex curatione eadem, quae proposita est. Ubi ossibus fractis vulnus accessit, si nudum os eminent, impedimento semper futurum est. ideo, quod excedit, abscindendum est; imponendaque super arida linamenta sunt, & medicamenta non pingua; donec, quae saltem esse in ejusmodi re sanitas potest, veniat, nam & debilitas sequitur, & tenuis cicatrix inducitur: quae necesse est facile noxae postea pateat.

l. 5. M. F. P. omnique tali. l. 9. M. F. P. id. l. 13. M. F. P. sola.

F I N I S

NOTAE